

**Funded by
the European Union**

MNE-ALB

IPA CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMME
MONTENEGRO-ALBANIA 2014-2020

IPA II MNE-ALB in numbers and results

IPA II CBC Programme Montenegro – Albania 2014-2020

IPA II CG-AL u brojkama i rezultatima

IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020

IPA II MZ-SHQ në numra dhe rezultate

Programi IPA II i bashkëpunimit ndërkufitar Mali i Zi – Shqipëri 2014-2020

IPA II MNE-ALB in numbers and results

IPA II CBC Programme
Montenegro – Albania 2014-2020

IPA II CG-AL u brojkama i rezultatima

IPA II Program prekogranične saradnje
Crna Gora – Albanija 2014-2020

IPA II MZ-SHQ në numra dhe rezultate

Programi IPA II i bashkëpunimit ndërkufitar
Mali i Zi – Shqipëri 2014-2020

MNE-ALB

IPA CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMME
MONTENEGRO-ALBANIA 2014-2020

**Funded by
the European Union**

This publication is funded by the European Union. Its contents are the sole responsibility of the Joint Technical Secretariat for MNE-ALB and MNE-KOS programmes and do not necessarily reflect the views of the European Union.

Ovu publikaciju je finansirala Evropska unija. Sadržaj je isključiva odgovornost Zajedničkog tehničkog sekretarijata za programe CG-AL i CG-KS i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

Ky publikim është financuar nga Bashkimi Evropian. Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e Sekretariatit të Përbashkët Teknik për programet MZ-SHQ dhe MZ-KS dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

The IPA II CBC Programme Montenegro – Albania 2014-2020 is implemented by
IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020 provodi
Programi IPA II CBC Mali i Zi – Shqipëri 2014-2020 zbatohet nga

In Montenegro / U Crnoj Gori / Në Mal të Zi:

Ministarstvo
evropskih poslova

Ministry of European Affairs
Ministarstvo evropskih poslova
Ministria e Çështjeve Evropiane

Ministarstvo
finansija

Ministry of Finance
Directorate for Finance Contracting and Implementation of the EU Assistance Funds

Ministarstvo finansija
Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći

Ministria e Financave
Drejtoria për Financa, Kontraktim dhe Zbatim të Fondeve të Asistencës së BE-së

In Albania / U Albaniji / Në Shqipëri:

State Agency for Strategic
Programming and Assistance Coordination

Državna agencija za strateško
programiranje i koordinaciju pomoći

Agjencia Shtetërore e Programimit
Strategjik dhe Koordinimit të Ndihmës

REPUBLIKA E SHQIPËRIE
MINISTRIA E FINANCËVE
DHE EKONOMISË

Ministry of Finance and Economy
Ministarstvo finansija i ekonomije
Ministria e Financave dhe Ekonomisë

Supported by / Podržano od / Mbështetur nga:

JOINT TECHNICAL SECRETARIAT OF THE IPA
CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMMES
MONTENEGRO – ALBANIA AND MONTENEGRO – KOSOVO 2014–2020

Joint Technical Secretariat
Head Office Podgorica & Antenna Office Shkoder

Zajednički tehnički sekretarijat
Sjedište Podgorica & Antena Skadar

Sekretariati i Përbashkët Teknik
Zyra Kryesore Podgoricë & Zyra e Antenës Shkodër

We extend our sincere gratitude to all project partners for their valuable contributions to the success of the Programme. Your expertise, dedication, and collaboration have been essential in ensuring its quality. Together, we have created material that serves our Programme with excellence and we thank you for documenting the stories with photos that are part of this publication.

Thank you for your cooperation and commitment to our shared goals.

Iskreno se zahvaljujemo svim projektnim partnerima na njihovom vrijednom doprinosu uspjehu Programa. Vaša stručnost, posvećenost i saradnja bili su od suštinskog značaja za osiguravanje njegovog kvaliteta.

Zajedno smo kreirali materijal koji izvršno služi našem Programu i zahvaljujemo vam što ste dokumentovali priče fotografijama koje su dio ove publikacije.

Hvala vam na saradnji i posvećenosti našim zajedničkim ciljevima.

Shprehim mirënjohjen tonë të sinqertë për të gjithë partnerët e projekteve për kontributin e tyre të çmuar në arritjet e suksesshme të Programit. Ekspertiza, përkushtimi dhe bashkëpunimi juaj kanë qenë thelbësore për të siguruar cilësinë e tij. Së bashku kemi krijuar këtë material që i shërben Programit tonë dhe ju falënderojmë për dokumentimin e historive dhe fotove që janë pjesë e këtij publikimi.

Faleminderit për bashkëpunimin dhe përkushtimin tuaj për arritjen e qëllimeve tona të përbashkëta.

Contents / Sadržaj / Përmbajtja

● IPA II CBC Programme Montenegro – Albania 2014-2020.....	10
● IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020	11
● Programi IPA II i bashkëpunimit ndërkufitar Mali i Zi – Shqipëri 2014-2020.....	12
● Tourism and culture for all – Results of the projects funded under Thematic priority 1	13
● Turizam i kultura za sve – Rezultati projekata finansiranih u okviru Tematskog prioriteta 1	13
● Turizëm dhe kulturë për të gjithë – Rezultatet e projekteve të financuara sipas Prioritetit Tematik 1	13
● Preserving cultural landscape of Albania and Montenegro	14
● Očuvanje kulturnih pejzaža Albanije i Crne Gore	15
● Ruajtja e peisazheve kulturore në Shqipëri dhe Mal të Zi.....	16
● Local Cuisine as Tourism Offer of Cross-Border Region	17
● Lokalna gastronomija kao turistička ponuda prekograničnog regiona.....	18
● Kuzhina lokale si ofertë turistike e rajonit ndërkufitarë	19
● Child Friendly Tourism in the Cross-Border Region	20
● Dječiji turizam u prekograničnoj oblasti.....	21
● Turizmi miqësor me fëmijët në rajonin ndërkufitar	22
● Augmenting Cooperation – from Christian Antiquities towards Enhanced Tourism.....	23
● Proširenje saradnje – od hrišćanskih starina do unaprijeđenog turizma.....	24
● Zgjerimi e bashkëpunimit – Nga antikitetet Kristiane drejt përmirësimit të turizmit.....	25
● New Reality of the Heritage Sites	26
● Nova stvarnost kulturne baštine	27
● Realitet i ri për trashëgimin kulturore.....	28
● Together towards a better and safer environment – Results of the projects funded under Thematic priority 2.....	29
● Zajedno ka boljoj i sigurnijoj životnoj sredini – Rezultati projekata finansiranih u okviru Tematskog prioriteta 2	29
● Së bashku drejt një mjedisi natyror më të mirë dhe më të sigurt – Rezultatet e projekteve të financuara sipas Prioritetit Tematik 2	29
● Green Lands.....	30
● Zelena ostrva.....	31
● Ishujt e Gjelbër.....	32
● Disasters do not know borders.....	33
● Nepogode ne poznaju granice.....	34
● Fatkeqësitë natyrore nuk njohin kufinj	35
● Disasters do not know borders 2.....	36
● Nepogode ne poznaju granice 2.....	37
● Fatkeqësitë natyrore nuk njohin kufinj 2	38
● Promoting Sustainable Use of Medicinal and Aromatic Plants for Livelihood Improvement and Biodiversity Conservation.....	39
● Promovisanje održive upotrebe ljekovitih i aromatičnih biljaka za poboljšanje egzistencije i očuvanje biodiverziteta	40
● Promovimi i përdorimit të qëndrueshëm të bimëve aromatike dhe medicinale për përmirësimin e jetesës dhe ruajtjen e biodiversitetit.....	41

● Skadar Lake withOut chemical pollution – SOLUTION	42
● Skadarsko jezero bez hemijskog zagađenja – SOLLUTION	43
● Liqeni i Shkodrës pa Ndotje Kimike – SOLUTION	44
● Montenegro and Albania towards Zero Waste	45
● Crna Gora i Albanija prema nultoj stopi otpada	46
● Mali i Zi dhe Shqipëria drejt Zero Mbetjeve	47
● Skadar/Shkoder Lake Watershed - a Transboundary Biosphere	48
● Sliv Skadarskog jezera - prekogranični rezervat biosphere	49
● Pellgu ujembledhës i Liqenit të Shkodrës si zonë Rezervë Biosferë Ndërkufitare	50
● Building Smart Forests	51
● Izgradnja pametnih šuma	52
● Ndërtojmë Pyje të Zgjuar	53
● Joint Environmental Protection Action – JEPA	54
● Zajednička akcija zaštite životne sredine – JEPA	55
● Aksioni i Përbashkët për Mbrojtjen e Mjedisit – JEPA	56
● Employment and social inclusion across the border – Results of the projects funded under Thematic priority 3	57
● Zapošljavanje i socijalna inkluzija preko granice – Rezultati projekata finansiranih u okviru Tematskog prioriteta 3	57
● Punësimi dhe përfshirja sociale përtej kufirit – Rezultatet e projekteve të financuara sipas Prioritetit Tematik 3	57
● The Feminine Side of Quality	58
● Ženska strana kvaliteta	59
● “Pjesa Femërore” e Cilësisë	60
● Young Montenegrins and Albanians in Raspberry Crops	61
● Mladi Crne Gore i Albanije u zasadima malina	62
● Të Rinjtë Malazez dhe Shqiptarë në kultivimin e lule mjedresë	63
● Work4Youth	64
● Rad za omladinu – Work4Youth	65
● Punë për të rinjtë – Work4Youth	65
● A.C.C.E.N.T.- Accessibility, Civic Conscience, Employment for Persons with Disabilities, as a New TREND	67
● A.C.C.E.N.T – Pristupačnost, građanska savjest, zapošljavanje osoba sa invaliditetom, kao novi trend	68
● A.C.C.E.N.T.- Aksesit, Ndërgjegjia Qytetare, Punësimi i personave me aftësi të kufizuara, si një Trend i ri	69
● Pathways to Career Development (PCD): Preparing Albanian and Montenegrin Youth for Career Opportunities in the Tourism Sector	70
● Putevi razvoja karijere: Priprema mladih iz Albanije i Crne Gore za mogućnosti razvoja karijere u sektoru turizma	71
● Rugët e zhvillimit të karrierës: Përgatitja e të rinjve nga Shqipëria dhe Mali i Zi për mundësi karriere në sektorin e turizmit	72
● Skills for Sustainable Employment and Inclusive Economic Growth of Cross-Border Region of Albania and Montenegro - Skills for Jobs Albania – Montenegro	73
● Vještine za održivo zapošljavanje i inkluzivni ekonomski rast prekograničnog područja Albanije i Crne Gore – Vještine za posao Albanija – Crna Gora	74
● Aftësi për Punësim të Qëndrueshëm dhe Rritje Ekonomike Gjithëpërfshirëse të Rajonit Ndërkufitar të Shqipërisë dhe Malit të Zi – Aftësi për Punësim Shqipëri – Mal i Zi	75

● No Borders for Work!.....	76
● Posao bez granica!.....	77
● Kufi për Punë!.....	78
● Find out about IPA III	79
● Saznajte više o IPA III.....	80
● Zbuloni më shumë rreth IPA III	81

IPA II CBC Programme Montenegro – Albania 2014-2020

Cooperation between Montenegro and Albania started in 2008 when the programming of the cross-border cooperation programme within the perspective of IPA 2007-2013 started. Now, 16 years later, it can be stated that significant results have been achieved and that there is continuous cooperation throughout IPA I, IPA II and now within IPA III programmes.

The IPA II CBC Programme Montenegro – Albania 2014-2020 has the global objective to promote/strengthen good neighbourly relations and socioeconomic development of the border regions, through valorising its tourism potentials, an environmentally sustainable and socially inclusive economic development, with respect to its common cultural and natural heritage. This was and is being achieved through joint projects that are implemented in the field of tourism and cultural and natural heritage, environment, climate change adaptation and mitigation, risk prevention and management and employment, labour mobility and social and cultural inclusion across the border. The publication presents achievements of the projects in all the thematic priorities. See the achievements of the programme in numbers below:

42

NUMBER OF CAPACITY BUILDING AND
PROMOTIONAL EVENTS ORGANISED

4

CALLS FOR PROPOSALS PUBLISHED

70.3%

CONTRACTED FUNDS¹
(€7,529,307.48 out of €10,710,000.00)

21

NUMBER OF PROJECTS FUNDED

73

NUMBER OF IMPLEMENTING PARTNERS
(35 in Montenegro and 38 in Albania)

¹ During the process of drafting this publication, the projects of the 4 Call for Proposals were in the contracting phase and this percentage is expected to increase to at least 80%.

IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija 2014-2020

Saradnja Crne Gore i Albanije započela je 2008. godine kada je počelo programiranje programa prekogranične saradnje u okviru perspektive IPA 2007-2013. Sada, nakon 16 godina, može se konstatovati da su postignuti značajni rezultati i da postoji kontinuirana saradnja kroz IPA I, IPA II i sada IPA III program.

IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020 ima za cilj promovisanje/jačanje dobrosusjedskih odnosa i socioekonomskog razvoja pograničnih regija, kroz valorizaciju njihovog turističkog potencijala, ekološki održiv i društveno inkluzivni ekonomski razvoj, uvažavajući njihovo zajedničko kulturno i prirodno nasljeđe. Ovaj cilj se postiže kroz zajedničke projekte koji se sprovode u oblasti turizma i kulturnog i prirodnog nasljeđa, zaštite životne sredine, prilagođavanja klimatskim promjenama, sprečavanja i upravljanja rizicima, zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije s obje strane granice. U publikaciji su predstavljeni rezultati projekata u svim tematskim prioritetima. U nastavku pogledajte dostignuća programa u brojkama:

42

BROJ ORGANIZOVANIH PROMOTIVNIH I
DOGAĐAJA ZA IZGRADNJU KAPACITETA

4

OBJAVLJENI POZIVI ZA PODNOŠENJE
PREDLOGA PROJEKATA

70.3%

UGOVORENA SREDSTVA²
(7.529.307,48 € od 10.710.000,00 €)

21

BROJ FINANSIRANIH PROJEKATA

73

PARTNERI U SPROVOĐENJU PROJEKATA
(35 u Crnoj Gori i 38 u Albaniji)

² Tokom procesa izrade ove publikacije, projekti Četvrtog poziva za dostavljanje projektnih prijedloga bili su u fazi ugovaranja i očekuje se da će se ovaj procenat povećati na najmanje 80%.

Programi IPA II i bashkëpunimit ndërkufitar Mali i Zi - Shqipëri 2014-2020

Bashkëpunimi ndërmjet Malit të Zi dhe Shqipërisë filloi në vitin 2008, kur filloi programimi i programit të bashkëpunimit ndërkufitar në kuadër të perspektivës së IPA 2007-2013. Tani, pas 16 vitesh, mund të thuhet se janë arritur rezultate të rëndësishme dhe se ka bashkëpunim të vazhdueshëm përmes programeve IPA I, IPA II dhe tani IPA III.

Programi IPA II i bashkëpunimit ndërkufitar Mali i Zi - Shqipëri 2014-2020 synon të promovojë/forcojë marrëdhëniet e fqinjësisë së mirë dhe zhvillimin socio-ekonomik të rajoneve kufitare, nëpërmjet valorizimit të potencialeve turistike, zhvillimit ekonomik ekologjikisht të qëndrueshëm dhe me gjithëpërfshirje sociale, në respekt të vlerave kulturore të përbashkëta dhe trashëgimisë natyrore. Kjo u arrit dhe po arrihet përmes projekteve të përbashkëta në fushën e turizmit dhe trashëgimisë kulturore e natyrore, mbrojtjes së mjedisit, përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, parandalimit dhe menaxhimit të rrezikut, punësimit, lëvizshmërisë së fuqisë punëtore dhe përfshirjes sociale dhe kulturore në të dy anët e kufirit. Publikimi paraqet rezultatet e projekteve në të gjitha prioritetet tematike. Shikoni në numra arritjet e programit:

42

NUMRI I NGJARJEVE TË ORGANIZUARA
PROMOVUESE DHE PËR NGRITJEN E KAPACITETEVE

4

THIRRJE PËR PROPOZIME
TË PUBLIKUARA

70.3%

FONDET E KONTRAKTURARA³
(7.529.307,48 € nga 10.710.000,00 €)

21

NUMRI I PROJEKTEVE TË FINANCUARA

73

PARTNERËT NË ZBATIMIN E PROJEKTIT
(35 në Mal të Zi dhe 38 në Shqipëri)

³ Gjatë procesit të hartimit të këtij botimi, projektet e Thirrjes së IV ishin në fazën e kontraktimit dhe kjo përqindje pritet të rritet në të paktën 80%.

**Tourism and culture for all - Results of the projects
funded under Thematic priority 1**

**Turizam i kultura za sve - Rezultati projekata finansiranih
u okviru Tematskog prioriteta 1**

**Turizëm dhe kulturë për të gjithë - Rezultatet e projekteve
të financuara sipas Prioritetit Tematik 1**

Preserving cultural landscape of Albania and Montenegro

The project was implemented by the Museum of Polimlje and Regional Development Agency for Bjelasica, Komovi and Prokletije from Montenegro, and the Regional Council of Shkoder and EuroPartners Development from Albania. The total project value was €406,878.88, while the EU grant amounted to €345,600.00. The project aimed to preserve cultural landscapes and assist rural families in upgrading the tourism offer in the cross-border area.

The project partners developed two traditional architecture studies for Shkoder and the area of Polimlje, containing recommendations with architectural solutions for new buildings to be developed within Shkoder and Polimlje regions. In addition, the project developed two publications containing recommendations for improving the existing buildings so that they fit into the landscape and traditional environment. The project included four communities in cultural landscaping and managed to incorporate 10 more sites in local tourism offers. Assistance was provided to 10 rural families in interior arrangements using traditional elements. Three water mills and three water wells were rehabilitated, one ethno room was created in the village of Lubnice in Montenegro and the Museum of Drisht in Albania was refurbished and equipped.

Očuvanje kulturnih pejzaža Albanije i Crne Gore

Projekat su realizovali Polimski muzej Crne Gore, Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije iz Crne Gore, Regionalni savjet Skadra i EuroPartners Development iz Albanije. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 406.878,88 €, dok je EU grant bio 345.600,00 €. Projekat je imao za cilj očuvanje kulturnih pejzaža i pomoć seoskim porodicama u daljoj komercijalizaciji turističke ponude u prekograničnom području.

Projektni partneri su izradili dvije studije tradicionalne arhitekture za Skadar i područje Polimlja koje sadrže preporuke sa arhitektonskim rješenjima za nove objekte koji bi se gradili u regionima Skadra i Polimlja. Osim toga, izrađene su još dvije publikacije koje sadrže preporuke za poboljšanje postojećih objekata kako bi se uklopili u pejzaž i tradicionalno okruženje. Projekat je uključio četiri zajednice u kulturno uređenje prostora i uspio je uključiti još 10 lokacija u lokalnu turističku ponudu. Takođe, 10 seoskih porodica dobilo je podršku u uređenju enterijera koristeći tradicionalne elemente. Sanirane su tri vodenice, tri bunara, kreirana jedna etno soba u selu Lubnice u Crnoj Gori i renoviran i opremljen Muzej Drishta u Albaniji.

Ruajtja e peisazheve kulturore në Shqipëri dhe Mal të Zi

Projekti u zbatua nga Muzeu i Polimjes në Beranë dhe Agjencia e Zhvillimit Rajonal për Bjelasicë, Komovi dhe Bjeshkët e Nemuna nga Mali i Zi, si dhe nga Këshilli i Qarkut Shkodër dhe OJF EuroPartners Development nga Shqipëria. Vlera totale e projektit ishte 406,878.88 €, ndërsa granti i BE-së ishte 345,600.00 €. Projekti synonte të ruante peizazhet kulturore dhe të ndihmonte familjet rurale në komercializimin e mëtejshëm të ofertës turistike në zonat ndërkufitare.

Partnerët e projektit zhvilluan dy studime tradicionale të arkitekturës për Shkodrën dhe zonën e Polimjes, të cilat përmbajnë rekomandime me zgjidhje arkitekturore për ndërtesat e reja të ndërtuara në rajonin e Shkodrës dhe Polimjes. Përveç kësaj, u hartuan edhe dy botime me rekomandime për përmirësime brenda ndërtesave ekzistuese në mënyrë që ato të përshtatën me peizazhin dhe mjedisin tradicional. Projekti përfshiu katër komunitete në ridizajnimin e peizazhit kulturor dhe arriti të inkorporojë edhe 10 lokalitete shtesë në ofertat lokale turistike. Iu dha ndihmë 10 familjeve rurale në mobilimet e interiorit duke përdorur elemente tradicionale. U rehabilituan tre mullinj dhe tre puse uji, u krijua një etno-dhomë në Llubnicë në Mal të Zi, si dhe u rehabilitua dhe u mobilua Muzeu i Drishtit në Shqipëri.

Local Cuisine as Tourism Offer of Cross-Border Region

The project was implemented by the Regional Development Agency for Bjelasica, Komovi and Prokletije from Montenegro, National Tourism Organisation of Montenegro, Eco-Partners for Sustainable Development and Municipality of Puka. The total project value was €439,179.02, while the EU grant amounted to €373,258.25. The aim of the project was to support the development of the tourism sector through inclusion of gastronomy of the cross-border region in the tourism offer.

As part of the project activities, 50 traditional recipes were identified and printed within two cookbooks. The cookbook Mountain Bounty (Gorska trpeza) containing Montenegrin recipes won the first place in the category of 'Gastro Tourism' and the second place in the category 'Best among the best in the world' in the competition for the best culinary publication in the world hosted by Gourmand World Cookbook Award. As part of the project, two thematic gastronomy routes were created and equipped with signposts. A total of 20 families have upgraded their accommodation capacities for hosting guests interested in tasting their products. Additionally, one training curriculum was developed and 40 families were trained in providing quality rural tourism service. Finally, one brand name and logo Mountain Bounty was created to identify businesses and families offering traditional food.

Lokalna gastronomija kao turistička ponuda prekograničnog regiona

Projekat su implementirali Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije iz Crne Gore, Nacionalna turistička organizacija Crne Gore, Eko-partneri za održivi razvoj i Opština Puka iz Albanije. Ukupna vrijednost projekta bila je 439.179,02 €, dok je EU grant iznosio 373.258,25 €. Cilj projekta je bio podrška razvoju turističkog sektora kroz uključivanje gastronomije prekogranične regije u turističku ponudu.

U sklopu projektnih aktivnosti identifikovano je 50 starih, tradicionalnih recepata, koji su objavljeni u dva kuvara. Kuvar Gorska trpeza sa receptima iz Crne Gore osvojio je prvo mjesto u kategoriji „Gastro turizam“ i drugo mjesto u kategoriji „Najbolji među najboljima na svijetu“ na takmičenju za najbolju kulinarску publikaciju na svijetu u izboru Gourmand World Cookbook Award. Razvijene su dvije tematske gastro rute, na kojima je postavljena odgovarajuća signalizacija. Ukupno 20 porodica je unaprijedilo uslove za prijem gostiju zainteresovani za degustaciju njihovih proizvoda, razvijen je jedan nastavni plan i program i 40 porodica je obučeno za pružanje kvalitetne usluge u okviru seoskog turizma. Konačno, jedan brend i logo Mountain Bounty su kreirani kako bi se identifikovala preduzeća i porodice koje nude tradicionalnu hranu.

Kuzhina lokale si ofertë turistike e rajonit ndërkufitarë

Projekti u zbatua nga Agjencia e Zhvillimit Rajonal për Bjelasicë, Komovi dhe Bjeshkët e Nemuna nga Mali i Zi, Organizata Kombëtare e Turizmit e Malit të Zi, OJF Eco-Partners for Sustainable Development nga Shqipëria dhe Bashkia Pukë. Vlera totale e projektit ishte 439,179.02 €, kurse granti i BE-së ishte 373,258.25 €. Qëllimi i projektit ishte të mbështeste zhvillimin e sektorit të turizmit përmes përfshirjes së gastronomisë së rajonit ndërkufitar në ofertën turistike.

Si pjesë e aktiviteteve të projektit u identifikuan 50 receta të vjetra tradicionale dhe u botuan në dy libra gatimi. Libri i gatimit Mountain Bounty (Gorska trpeza) që përmban receta nga Mali i Zi fitoi vendin e parë në kategorinë “Gastro Turizëm” dhe vendin e dytë në kategorinë “Më i miri ndër më të mirët në botë” në konkursin për botimin e librit më të mirë të gatimit në botë në përzgjedhjen e Gourmand World Cookbook Award. U krijuan dy itinerare tematike gastronomike dhe u vendosën sinjalizime. Gjithsej 20 familje kanë përmirësuar kushtet për pritjen e miqve, për degustimin e produkteve të tyre, është zhvilluar një kurrikulë trajnimi dhe 40 familje janë trajnuar për ofrimin e shërbimit më cilësor në turizmin rural. Në fund u krijua një logo Mountain Bounty për të identifikuar bizneset dhe familjet që ofrojnë ushqim tradicional.

Child Friendly Tourism in the Cross-Border Region

The project was implemented by the Association for Democratic Prosperity – Zid from Montenegro and Children Today Centre from Albania. The total project value was €257,848.60, while the EU grant amounted to €216,592.82. The project aimed to boost tourism potential in the cross-border area through the promotion and launch of a joint tourism product based on the child-friendly concept and inter-sectorial cooperation.

The project partners developed one manual and one training curriculum, a new tourism brand named Child-Friendly, the website www.childfriendlytourism.com, as well as Child-Friendly Standards, geared towards tourism providers. A new tourism offer was developed through five tourism packages that include locations in the cross-border area that are child-friendly. Moreover, the project managed to label 60 tourist providers from Montenegro and Albania (hotels, accommodation facilities, restaurants, coffees and playgrounds) with the Child-Friendly Label.

CHILD FRIENDLY TOURISM

child friendly

WWW.CHILDFRIENDLY
TOURISM.COM

Dječiji turizam u prekograničnoj oblasti

Projekat su sproveli Asocijacija za demokratski prosperitet – ZID iz Crne Gore i Centar Djeca danas iz Albanije. Ukupna vrijednost projekta bila je 257.848,60 €, dok je EU grant iznosio 216.592,82 €. Projekat je imao za cilj jačanje turističkog potencijala u prekograničnom području kroz promociju i lansiranje zajedničkog turističkog proizvoda zasnovanog na konceptu prilagođenom djeci i međusektorskoj saradnji.

Projektni partneri su uradili jedan priručnik i jedan nastavni plan i program obuke, kao i novi turistički brend pod nazivom Child-Friendly, te razvili internet stranicu www.childfriendlytourism.com. Dodatno, izrađeni su i Child-Friendly standardi, koji su namijenjeni pružaocima usluga u turizmu. Kroz pet turističkih paketa razvijena je nova turistička ponuda koja uključuje lokacije u prekograničnom području koje su prilagođene djeci. Osim toga, kroz projekat je označeno 60 pružalaca usluga u turizmu iz Crne Gore i Albanije (hoteli, smještaj, restorani, kafei i igrališta) oznakom Child-Friendly, čime su dobili potvrdu da su na odgovarajući način prilagođeni djeci.

Turizmi miqësor me fëmijët në rajonin ndërkufitar

Projekti u zbatua nga Shoqata për Prosperitet Demokratik – Zid nga Mali i Zi dhe Qendra Fëmijët Sot nga Shqipëria. Vlera totale e projektit ishte 257,848.60 €, ndërsa granti i BE-së ishte 216,592.82 €. Projekti synonte të nxiste potencialin turistik në zonën ndërkufitare përmes promovimit dhe lançimit të produktit të përbashkët turistik të bazuar në konceptin e përshtatshëm për fëmijët (child friendly) dhe në bashkëpunimin ndërsektorial.

Partnerët e projektit zhvilluan një manual dhe një kurrikulë trajnimi, një markë të re turistike të quajtur Child Friendly dhe hapen faqen e internetit www.childfriendlytourism.com, si dhe hartuan Standardet Miqësore për Fëmijët, që janë në dispozicion për ofruesit e turizmit. Një ofertë turistike u zhvillua përmes pesë paketave turistike që përfshin qyetet në zonën ndërkufitare. Për më tepër, projekti arriti të etiketojë 60 ofrues turistikë nga Mali i Zi dhe Shqipëria (hotele, akomodime, restorante, kafe dhe kënde lojërash) me Etiketën Child Friendly - Miqësore për Fëmijët.

Augmenting Cooperation from Christian Antiquities Towards Enhanced Tourism

The project was implemented by the Diocese of Budimlje and Nikšić, Museum of Polimlje, Albania Community Assist and Institute of Archaeology, Centre for Albanian Studies. The total project value was €578,807.04, while the EU grant was €491,985.98. The project aimed to integrate the preservation of cultural heritage and its utilisation for tourism industry and develop the tourism potential of the area through joint promotion and valorisation of the Christian archaeological heritage.

As part of the project activities, the excavation of two major archaeological sites – Tumbarice Castrum in Berane, Montenegro and Christian Basilica of Hoti in Kastrat, Malesie e Madhe, in Albania, were completed. This was followed by conservation works on both sites and promotion of the new sites among tourism stakeholders. In Albania, the construction of a pedestrian street that leads to the Christian Basilica of Hoti was completed and benches for visitors were installed in both locations. One augmented reality app was developed and local information points were installed at the site. Additionally, the project produced one joint multilingual scientific publication on early Christian archaeological heritage.

Proširenje saradnje – od hrišćanskih starina do unaprijeđenog turizma

Projekat su realizovali Eparhija budimljansko-nikšićka, Polimski Muzej, Podrška zajednicama Albanije i Institut za arheologiju, Centar za albanske studije. Ukupna vrijednost projekta bila je 578.807,04 €, dok je EU grant iznosio 491.985,98 €. Projekat je imao za cilj očuvanje kulturnog naslijeđa i njegovo korišćenje za turističku industriju i razvoj turističkog potencijala područja kroz zajedničku promociju i valorizaciju hrišćanskog arheološkog naslijeđa.

Kao dio projektnih aktivnosti, završeno je iskopavanje dva velika arheološka nalazišta – Tumbarice Castrum u Beranama, Crna Gora i Hrišćanske bazilike Hoti u Kastratu, Malesi e Male u Albaniji. Nakon toga uslijedili su konzervatorski radovi na oba lokaliteta i promocija ovih lokaliteta zainteresovanim stranama u turizmu. Dodatno, u Albaniji je završena izgradnja pješačke ulice koja vodi do hrišćanske bazilike Hoti, a postavljene su i klupe za posjetioce na obje lokacije. Izrađena je jedna aplikacija proširene stvarnosti i postavljeni lokalni informativni punktovi na licu mjesta. Takođe, izrađena je jedna zajednička višejezična naučna publikacija o ranohrišćanskom arheološkom naslijeđu.

Zgjerimi e bashkëpunimit Nga antikitetet Kristiane drejt përmirësimit të turizmit

Projekti u zbatua nga Dioqeza e Budimljes dhe Nikshiqit në Mal të Zi, Muzeu i Polimjes së Malit të Zi, OJF Asistencë për Komunitetin në Shqipëri dhe Instituti i Arkeologjisë - Qendra Shqiptare e Studimeve. Vlera totale e projektit ishte 578,807.04 €, ndërsa granti i BE-së ishte 491,985.98 €. Projekti synonte të ruajtjen e trashëgimisë kulturore dhe përfshirjen e saj në industrinë turistike, si dhe zhvillimin e potencialit turistik të zonës nëpërmjet promovimit dhe valorizimit të trashëgimi së krishterë arkeologjike të përbashkët.

Si pjesë e aktiviteteve të projektit, përfundoi gërmimi i dy zonave kryesore arkeologjike Tumbarice Castrum në Berane (Mali i Zi) dhe Bazilika e krishtere e Hotit në Kastrat në Malësi të Madhe (Shqipëri). Pas gërmimeve, janë kryer punimet e konservimit në të dy vendet dhe është bërë promovimi i këtyre lokaliteteve tek aktorët e ndryshëm në fushën e turizmit. Në Shqipëri përfundoi ndërtimi i një pedonale që të çon në Bazilikën Krishtere të Hotit dhe u vendosën stola për vizitorët në të dy lokacionet. U zhvillua një aplikacion i realitetit të shtuar dhe u vendosen pika lokale të informimit në terren, kurse po ashtu u publikua një botim i përbashkët shkencor shumëgjuhësh mbi trashëgiminë arkeologjike të krishterë të hershëm.

New Reality of the Heritage Sites

The project started in 2023 and is implemented by the Municipality of Bar from Montenegro and the Municipality of Tropoje and Foundation for Local Autonomy and Governance (FLAG) from Albania. The project is worth €533,024.90, while the EU grant amounts to €453,071.16. The project aims to improve and promote cross-border cultural heritage of Bar and Tropoje by creating modern tourism presentation of these two cities.

The project activities foresee the restauration/revitalisation and adaptive reuse of one cultural heritage site in Bar – the Old Town of Bar, and one in Tropoje – the Bajram Curri Museum. Following the works, the project partners will create two new tourism routes and two new touristic offers that will encompass the fortresses of Tropoje and Bar presented in an augmented reality system. Apart from these activities, the project partners will organise capacity-building activities in storytelling and tourism management.

Nova stvarnost kulturne baštine

Projekat je počeo 2023. godine, a sprovode ga Opština Bar u Crnoj Gori, te Opština Tropoje i Fondacija za lokalnu autonomiju i upravu (FLAG) iz Albanije. Ukupna vrijednost projekta je 533.024,90 €, dok EU grant iznosi 453.071,16 €. Projekat ima za cilj unapređenje i promociju prekogranične kulturne baštine Bara i Tropoje kroz kreiranje moderne turističke prezentacije ova dva grada.

Projektne aktivnosti predviđaju restauraciju/revitalizaciju i ponovno korišćenje nakon adaptacije jednog lokaliteta kulturnog nasljeđa u Baru i jednog u Tropoji – Stari grad Bar i Muzej „Bajram Curri“. Nakon izvedenih radova projektni partneri će kreirati dvije nove turističke rute i dvije nove turističke ponude koje će obuhvatiti tvrđave Tropoje i Bara predstavljene u sistemu proširene realnosti. Osim ovih aktivnosti, projektni partneri će sprovesti i aktivnosti izgradnje kapaciteta u oblasti vještina pričanja priča (storytelling) i upravljanja turizmom.

Realitet i ri për trashëgimin kulturore

Projekti ka nisur në vitin 2023 dhe po zbatohet nga Komuna e Tivarit, Bashkia Tropojë dhe OJF Fondacioni për Autonomi dhe Qeverisje Vendore (FLAG) nga Shqipëria. Vlera totale e projektit është 533,024.90 € ndërsa granti i BE-së është 453,071.16 €. Projekti synon përmirësimin dhe promovimin e trashëgimisë kulturore ndërkufitare të Tivarit dhe Tropojës përmes krijimit të një prezantimi modern turistik të këtyre dy qyteteve.

Aktivitetet e projektit parashikojnë restaurimin/rivitalizimin dhe valorizimin turistik të zonave të trashëgimisë kulturore në Tivar dhe në Tropojë – Qytetit të Vjetër të Tivarit dhe Muzeut “Bajram Curri”. Pas punimeve të kryera, partnerët e projektit do të krijojnë dy rrugë të reja turistike dhe dy oferta të reja turistike që do të përfshijnë kështjellat e Tropojës dhe Tivarit të paraqitura në sistemin e realitetit të shtuar. Gjithashtu, partnerët e projektit do të organizojnë aktivitete për ngritjen e kapaciteteve për regjimin e narrativeve historike dhe menaxhimin e potencialeve të turizmit.

**Together towards a better and safer environment
Results of the projects funded under Thematic priority 2**

**Zajedno ka boljoj i sigurnijoj životnoj sredini
Rezultati projekata finansiranih u okviru Tematskog
prioriteta 2**

**Së bashku drejt një mjedisi natyror më të mirë dhe më
të sigurt - Rezultatet e projekteve të financuara sipas
Prioritetit Tematik 2**

Green Lands

The project was implemented by the Municipality of Berane, CARITAS Montenegro, VIS Albania and the Municipality of Malesi e Madhe. The project was worth €469,816.92, while the EU grant amounted to €399,215.22. The project aimed to assist the establishment of an efficient and integrated waste collection system in the municipalities of Berane and Malesi e Madhe and thus contribute to a better environmental protection and constant involvement of different actors.

As part of the project activities, a total 12 cross-border lectures were held in Albania and Montenegro for pupils from primary schools and for employees in public institutions. Two cross-border training sessions for employees in public institutions were held as well as a series of meetings with local communities in Berane and Malesi e Madhe. Moreover, a vehicle for the Municipal Police and Utility Company in Berane, Montenegro was procured and delivered as well as a vehicle for the Public Utility Company in Malesi e Madhe. The project resulted in the installation of 16 green lands, eight in Berane and 8 in Malesi e Madhe, which was followed by the purchase of 64 containers and 4000 bins for Montenegro and Albania. An important element of the project was the awareness campaign for local citizens and a pilot project for 4000 families that implemented the dry-wet waste approach in their households.

Zelena ostrva

Projekat su implementirali Opština Berane, CARITAS Crne Gore, VIS Albanija i Opština Malesi e Madhe. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 469.816,92 €, dok je EU grant iznosio 399.215,22 €. Projekat je imao za cilj da pomogne u uspostavljanju efikasnog i integrisanog sistema prikupljanja otpada u opštinama Berane i Malesi e Madhe, kako bi se doprinijelo boljoj zaštiti životne sredine i stalnoj uključenosti različitih aktera.

U okviru projektnih aktivnosti održano je ukupno 12 prekograničnih predavanja u Albaniji i Crnoj Gori za učenike osnovnih škola i za zaposlene u javnim institucijama. Održane su i dvije prekogranične obuke za zaposlene u javnim institucijama, kao i niz sastanaka sa lokalnim zajednicama u Beranama i Malesi e Madhe. Takođe, nabavljeno je i isporučeno vozilo za Komunalnu policiju i Komunalno preduzeće u Beranama, kao i vozilo za Komunalno preduzeće u Malesi e Madhe. Projekat je rezultirao postavljanjem 16 zelenih površina, osam u Beranama i 8 u Malesi e Madhe, nakon čega je uslijedila kupovina 64 kontejnera i 4000 kanti za Crnu Goru i Albaniju. Važan element projekta bio je kampanja za podizanje svijesti lokalnog stanovništva i pilot projekat za 4000 porodica koje su implementirale pristup „suvo-mokrog otpada” u svojim domaćinstvima.

Ishujt e Gjelbër

Projekti u zbatua nga Komuna Berane, CARITAS Mali i Zi, OJF VIS Albania dhe Bashkia Malësi e Madhe. Vlera totale e projektit ishte 469,816.92 €, kurse granti i BE-së ishte 399,215.22 €. Projekti synonte të ndihmonte për ngritjen e një sistemi efikas dhe të integruar të grumbullimit të mbetjeve në Komunen e Beranes dhe Bashkinë e Malësisë së Madhe, në mënyrë që të kontribuojë për përmirësimin e mbrojtjes së mjedisit dhe përfshirjen e vazhdueshme të aktorëve të ndryshëm në këtë proces.

Si pjesë e aktiviteteve të projektit, gjithsej 12 ligjerata ndërkufitare u mbajtën në Shqipëri dhe Mal të Zi për nxënësit e shkollave fillore dhe për punonjësit e institucioneve publike. Janë mbajtur edhe dy trajnime ndërkufitare për punonjësit e institucioneve publike si dhe një sërë takimesh me komunitetet lokale në Berane dhe në Malësi të Madhe. Gjithashtu është blerë dhe dorëzuar një automjet për policinë komunale dhe ndërmarrjen komunale në Berane, si dhe një automjet për ndërmarrjen komunale në Malësi të Madhe. Projekti rezultoi me vendosjen e 16 ishujve të gjelbërt, tetë në Beranë dhe 8 në Malësi të Madhe, dhe blerjen e 64 kontejnerëve dhe 4000 koshave për mbetje. Një element i rëndësishëm i projektit ishte fushata ndërgjegjësues për qytetarët vendas, si dhe projekti pilot për 4000 familje që aplikuan qasjen “thatë-lagësht” të grumbullimit të mbetjeve.

Disasters do not know borders

The project was implemented by FORS Montenegro, Directorate for Emergency Situations of the Ministry of the Interior of Montenegro and Prefecture of Shkoder from Albania. The total project value was €483,538.35, while the EU grant amounted to €410,900.00. The project aimed to improve the protection of people and the target area from hazards, in the first place from floods, particularly through capacity building, awareness raising and cross-border cooperation in disaster risk reduction.

The project brought together stakeholders from both countries and organised two cross-border training sessions, five workshops and two cross-border demonstration exercises on protection in case of floods and on swift waters. Moreover, two sets of protection and rescue equipment in case of floods, containing personal protective equipment, aluminium boats, rubber boats and boat engines, were purchased and delivered in Montenegro and in Albania. Two cross-border training sessions on Forecasting and Early Warning System were organised, followed by the purchase of two sets of equipment for the forecasting and early warning system. The key achievement of the project was that more than 200 people took part in these capacity-building activities. An extensive campaign was conducted through a media campaign, production of leaflets on 112 number (112 – single EU emergency number), installation of information boards and delivery of 120 lectures for students and pupils. As a final output, a Protocol of Cooperation defining a Common Warning System in the area of Lake Skadar was developed as part of the project.

Nepogode ne poznaju granice

Ovaj projekat su realizovali FORS Montenegro, Direktorat za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, te Prefektura Skadar iz Albanije. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 483.538,35 €, dok je EU grant iznosio 410.900,00 €. Projekat je imao za cilj unapređenje zaštite ljudi iz ciljnog područja od opasnosti, prije svega od poplava, kroz izgradnju kapaciteta, podizanje svijesti i prekograničnu saradnju u smanjenju rizika od katastrofa.

Projekat je okupio zainteresovane strane iz obje zemlje i organizovao dvije prekogranične obuke, pet radionica i dvije prekogranične pokazne vježbe o zaštiti u slučaju poplava i na brzim vodama. Takođe, nabavljena su i isporučena dva kompleta opreme za zaštitu i spasavanje u slučaju poplava, koji sadrže ličnu zaštitnu opremu, aluminijumske čamce, gumene čamce i motore za čamce u Crnoj Gori i Albaniji. Organizovane su dvije prekogranične obuke o sistemu prognoze i ranog upozoravanja, nakon čega je uslijedila nabavka dva kompleta opreme za sistem prognoze i ranog upozoravanja. Ključno postignuće projekta je da je više od 200 ljudi učestvovalo u ovim aktivnostima izgradnje kapaciteta. Sprovedena je opsežna medijska kampanja, izradu letka o broju 112 (112 - jedinstveni EU broj za hitne slučajeve), postavljanje info tabli i sprovođenje 120 predavanja za studente i učenike. Kao konačni rezultat, u okviru projekta je razvijen Protokol o saradnji kojim se definiše zajednički sistem upozoravanja na području Skadarskog jezera.

Fatkeqësitë natyrore nuk njohin kufinj

Projekti u zbatua nga Fondi për zhvillimin e Veriut të Malit të Zi - FORS Mali i Zi, Ministria e Punëve të Brendshme të Malit të Zi - Drejtoria për Situatat Emergjente dhe Prefektura e Shkodrës. Vlera totale e projektit ishte 483,538.35 €, ndërsa granti i BE-së ishte 410,900.00 €. Projekti synonte të përmirësonte mbrojtjen e njerëzve nga zona e synuar nga rreziqet, në radhë të parë nga përmbytjet, përmes ngritjes së kapaciteteve, ndërgjegjësimit dhe bashkëpunimit ndërkufitar për reduktimin e rrezikut nga fatkeqësitë.

Projekti mbledhi palët e interesuara nga të dy vendet dhe organizoi dy trajnime ndërkufitare, pesë seminare, si dhe dy ushtrime demonstruese ndërkufitare mbi mbrojtjen në rast përmbytjeje dhe mbi intervenime në ujërat e shpejta. Gjithashtu, dy komplete pajisjesh për mbrojtje dhe shpëtim në rast përmbytjeje, përfshirë veshje mbrojtëse, varka alumini, gomone dhe motorë varkash, u prokuruan dhe u dorëzuan në Mal të Zi dhe në Shqipëri. Po ashtu, janë organizuar dy trajnime ndërkufitare për sistemin e parashikimit dhe paralajmërimit të hershëm, kurse pas trajnimeve janë prokuruar edhe pajisjet për sistemin e parashikimit dhe sistemin e paralajmërimit të hershëm. Arritja kryesore e projektit ishte se më shumë se 200 njerëz morën pjesë në këto aktivitete për ngritjen e kapaciteteve. Një fushatë e gjerë u zhvillua përmes fushatës mediatike, fletëpalosjeve për numrin 112 (numri 112 është numri unik evropian për raste emergjente), tabelave informative dhe 120 ligjeratave që janë mbajtur për studentë dhe nxënës. Si rezultat përfundimtar, në kuadër të projektit u zhvillua Protokoli i Bashkëpunimit që përcakton një sistem të përbashkët paralajmërimi në zonën e Liqenit të Shkodrës.

Disasters do not know borders 2

This project was a continuation of the project Disasters do not know borders, which was implemented within the First Call for Proposals. The project was implemented by FORS Montenegro and Prefecture of Shkoder. The total project value was €531,458.61, while the EU grant amounted to €451,686.68. The project aimed to improve the protection of the cross-border area between Montenegro and Albania from the risks of disasters through capacity building of people and institutions in the cross-border area for disaster risk reduction by the implementation of education and awareness raising programmes, modernisation of equipment and strengthening of cooperation.

The main activities of the project included the procurement of flood and fire protection equipment, the procurement of equipment for forecasting hydrometeorological conditions and early warning system and capacity building. It is worth noting that the project contributed to over 200 people increasing their competence related to emergency preparedness and risk management and adaptation actions. Moreover, 16 emergency services on both sides of the border increased their capacities through joint initiatives. Five facilities were equipped to fight floods and fires and a series of capacity building events were held, with EU experts sharing their experience and expertise. Finally, as a result of the project activities, two upgraded disaster management systems to prevent and mitigate natural disasters and man-made hazards at the local and central level were put in place. The project enabled emergency services, research institutions and municipalities within the project area to gain valuable experience, knowledge and equipment that will assist them to deal with risk reduction/prevention, all of this in line with EU standards.

Nepogode ne poznaju granice 2

Ovaj projekat predstavlja nastavak projekta Nepogode ne poznaju granice 2, koji je u okviru Prvog poziva za podnošenje predloga projekata. Projekat su implementirali FORS Montenegro i Prefektura Skadar. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 531.458,61 €, dok je grant EU iznosio 451.686,68 €. Projekat je imao za cilj unapređenje zaštite prekograničnog područja između Crne Gore i Albanije od rizika od katastrofa kroz izgradnju kapaciteta ljudi i institucija u prekograničnom području za smanjenje rizika od katastrofa sprovođenjem programa edukacije i podizanja svijesti, modernizacijom opremanje i jačanjem saradnje.

Glavne aktivnosti projekta uključuju nabavku opreme za zaštitu od poplava i požara, nabavku opreme za prognozu hidrometeoroloških uslova i sistema ranog upozoravanja i izgradnju kapaciteta. Vrijedi napomenuti da je projekat doprinio da više od 200 ljudi poveća svoje kompetencije u vezi sa pripravnosću u vanrednim situacijama i upravljanjem rizicima i akcijama prilagođavanja. Osim toga, 16 hitnih službi sa obe strane granice ojačalo je kapacitete kroz zajedničke inicijative. Pet objekata opremljeno je za borbu protiv poplava i požara i održan niz događaja za izgradnju kapaciteta na kojima su stručnjaci iz EU podijelili svoja iskustva i ekspertizu. Konačno, kao rezultat projektnih aktivnosti, uspostavljena su dva unaprijeđena sistema upravljanja katastrofama za sprečavanje i ublažavanje prirodnih katastrofa i opasnosti koje je stvorio čovjek na lokalnom i centralnom nivou. Projekat je omogućio hitnim službama, naučnim ustanovama i opštinama projektnog područja da steknu dragocjeno iskustvo, znanje i opremu koja će im pomoći da se bave smanjenjem/prevencijom rizika, a sve to u skladu sa standardima EU.

Fatkeqësitë natyrore nuk njohin kufinj 2

Ky projekt ishte vazhdimësi e projektit Fatkeqësitë natyrore nuk njohin kufij i cili është financuar në kuadër të Thirrjes së Parë. Projekti u zbatua nga FORS Mali i Zi dhe Prefektura e Shkodrës. Vlera totale e projektit ishte 531,458.61 €, kurse granti i BE-së ishte 451,686.68 €. Projekti synonte të përmirësonte mbrojtjen e zonës ndërkufitare midis Malit të Zi dhe Shqipërisë nga rreziqet e fatkeqësive përmes ngritjes së kapaciteteve të njerëzve dhe të institucioneve në zonën ndërkufitare për reduktimin e rrezikut nga fatkeqësitë nepërmjet programeve të edukimit dhe ndërgjegjësimit, modernizimit të pajisjeve dhe forcimit të bashkëpunimit.

Aktivitetet kryesore të projektit përfshijnë prokurimin e pajisjeve për mbrojtjen nga përmbytjet dhe zjarri, prokurimin e pajisjeve për parashikimin e kushteve hidrometeorologjike dhe sistemin e paralajmërimit të hershëm, si dhe aktivitete për ngritjen e kapaciteteve. Vlen të theksohet se projekti kontribuoi që mbi 200 persona të rrisin kompetencën e tyre në lidhje me gatishmërinë ndaj emergjencave, menaxhimin e rrezikut dhe mbi veprimet e adaptimit. Për më tepër, 16 shërbime emergjente në të dy anët e kufirit rritën kapacitetet përmes nismave të përbashkëta. Pesë objekte u pajisën për të luftuar përmbytjet dhe zjarret dhe u mbajtën një sërë ngjarjesh për ngritjen e kapaciteteve, ku ekspertët nga BE-ja ndanë përvojën dhe ekspertizën e tyre. Së fundi, si rezultat i aktiviteteve të projektit, u vendosën dy sisteme të përmirësuara të menaxhimit të fatkeqësive për të parandaluar dhe zbutur fatkeqësitë natyrore dhe rreziqet e shkaktuara nga njeriu në nivel lokal dhe qendror. Projekti u mundësoi Shërbimeve të Urgjencës, institucioneve shkencore dhe komunave/bashkive të zonës së projektit të fitojnë përvojë, njohuri dhe pajisje të vlefshme që do t'i ndihmojnë ata të merren me reduktimin/parandalimin e rrezikut në përputhje me standardet e BE-së.

Promoting Sustainable Use of Medicinal and Aromatic Plants for Livelihood Improvement and Biodiversity Conservation

The project was implemented by the Municipality of Plav, Municipality of Tropoja, NGO Democratic Integration and Development Centre and NGO Albanian Alps. The total project value was €447,393.75, while the EU grant amounted to €380,284.69. The project aimed to strengthen the protection of biodiversity and endangered medical and aromatic plants (MAP) through improved knowledge, collection and processing practices, with the sustainable use of the potential of MAPs for local economies of the project area.

The project activities included the mapping of aromatic and medicinal plants in both countries and production of two illustrative maps. The results can be viewed online at <https://aromaticmedicine-plants.me> and <https://didc-map-tropoje.al>. In addition, a MAP survey methodology was produced, while herbarium specimens for MAPs have been documented in the ethno botanical inventory. A MAPs user-friendly manual was produced and training sessions were held for young students and rural farmers (12 tailor-made training sessions for 200 farmers and 140 young beneficiaries). In addition, in Plav 40,000 medicinal and aromatic plants were planted and 7 hectares of land were rehabilitated. Finally, the project resulted in the completion of the works in the adaptation of the municipal drying and storage facility in Plav, Montenegro.

Promovisanje održive upotrebe ljekovitih i aromatičnih biljaka za poboljšanje egzistencije i očuvanje biodiverziteta

Projekat su implementirali Opština Plav, Opština Tropoja, NVO Centar za demokratske integracije i razvoj i NVO Albanski Alpi. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 447.393,75 €, dok je vrijednost granta EU bila 380.284,69 €. Projekat je imao za cilj jačanje zaštite biodiverziteta i ugroženog ljekovitog i aromatičnog bilja (MAB) kroz unapređenje znanja, prakse sakupljanja i prerade, uz održivo korišćenje potencijala MAB-a za lokalne ekonomije projektnog područja.

Projektne aktivnosti uključivale su mapiranje ljekovitog i aromatičnog bilja u obje zemlje i izradu dvije ilustrativne karte. Rezultati istraživanja se mogu pogledati na internetu na <https://aromaticmedicine-plants.me> i <https://didc-map-tropoje.al>. Osim toga, izrađena je metodologija istraživanja MAB-a, a uzorci herbarijuma za MAB su dokumentovani u etno-botaničkom inventaru. Izrađen je priručnik prilagođen korisniku MAB-a i održane su obuke za mlade studente i poljoprivrednike iz ruralnog područja (12 prilagođenih obuka za 200 farmera i 140 mladih korisnika). Pored toga, u Plavu je zasađeno 40.000 ljekovitih i aromatičnih biljaka i sanirano 7 hektara zemljišta. Konačno, završeni su radovi na adaptaciji opštinske sušare i skladišta u Plavu, Crna Gora.

Promovimi i përdorimit të qëndrueshëm të bimëve aromatike dhe medicinale për përmirësimin e jetesës dhe ruajtjen e biodiversitetit

Projekti u zbatua nga Komuna e Plavës, Bashkia Tropojë, OJQ Qendra për Integrim Demokratik dhe Zhvillim dhe OJF Alpet Shqiptare. Vlera totale e projektit ishte 447,393.75 €, ndërsa granti i BE-së ishte 380,284.69 €. Projekti synonte të forconte mbrojtjen e biodiversitetit dhe mbrojtjen e bimëve mjekësore dhe aromatike (BMA) të rrezikuara, nëpërmjet përmirësimit të njohurive, praktikave të grumbullimit dhe përpunimit, me focus përdorimin e qëndrueshëm të potencialit të BMA-ve për ekonominë lokale të zonës së projektit.

Aktivitetet e projektit përfshinin hartëzimin e bimëve aromatike dhe mjekësore në të dy vendet dhe krijimin e dy hartave ilustruese. Rezultatet mund të shihen online në <https://aromaticmedicine-plants.me> dhe <https://didc-map-tropoje.al>. Përveç kësaj, u hartua një metodologji e anketimit lidhur me BMA, kurse ekzemplarë të herbariumit për BMA-të janë dokumentuar në inventarin etnobotanik. U krijua një manual i përshtatshëm për përdoruesit e BMA-ve dhe u mbajtën trajnime për studentët e rinj dhe për fermerët ruralë (12 trajnime të personalizuara për 200 fermerë dhe 140 përfitues të rinj). Gjithashtu, në Plavë u mbollën 40,000 bimë mjekësore dhe aromatike dhe u rehabilituan 7 hektarë tokë. Po ashtu kanë përfunduar punimet për përshtatjen e objektit komunal të tharjes dhe magazinimit në Plavë të Malit të Zi.

Skadar Lake withOut chemical pollution – SOLUTION

The project was implemented by the Centre for Eco-toxicological Research Montenegro, University of Tirana, Albania and Association Green Centre, Albania. The total project value was €467,855.19, while the EU grant amounted to €397,630.13. The project aimed to identify pollution hotspots in Lake Skadar and provide an assessment of the chemicals present in the water ecosystem.

At the beginning of the project, standard operating procedures were developed, followed by the purchase of equipment for both countries, containing gas chromatograph, passive samplers, 33 deployment devices (plastic plates), 109 SPE disks, grab sampler, other sampling equipment and camera was conducted. This enabled the partners to perform sampling and testing, as well as capacity building activities and on-the-job training by CETI for the University of Tirana staff. All of this was followed by public events aimed at raising awareness of pollution in the target area. The key achievement was sampling and chemical analyses that were performed in 14 locations (10 in Montenegro and 4 in Albania) in accordance with the EU Water Framework Directive, which was followed by the publication of data summarising the evaluation of results and prioritisation of contaminants detected in the samples. Research activities in the area of Lake Skadar started in October 2021 and continued up to June 2022 and the preliminary results showed that there is a concentration of certain chemicals in Lake Skadar. However, they are not regarded as burdensome and do not currently have a negative effect on the ecosystem, but they deserve special attention and regular monitoring.

Skadarsko jezero bez hemijskog zagađenja – SOLLUTION

Projekat su sproveli Centar za ekotoksikološka istraživanja Crne Gore (CETI), Univerzitet u Tirani i Udruženje Zeleni centar iz Albanije. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 467.855,19 €, dok je vrijednost granta EU bila 397.630,13 €. Projekat je imao za cilj da identifikuje žarišta zagađenja u Skadarskom jezeru i pruži procjenu prisutnih hemikalija u vodenom ekosistemu.

Na početku projekta razvijene su standardne operativne procedure i izvršena nabavka opreme za obje zemlje koja sadrži plinski hromatograf, pasivne uzorkivače, 33 uređaja za aktiviranje (plastične ploče), 109 SPE diskova, grab sampler, drugu opremu za uzorkovanje i kameru. Ovo je omogućilo partnerima da izvrše uzorkovanje i testiranje, kao i da sprovedu aktivnosti izgradnje kapaciteta, te obuku na radnom mjestu koju je vršio CETI za osoblje Univerziteta u Tirani. Sve ovo su pratili javni događaji u cilju podizanja svijesti o zagađenju u ciljnom području. Ključno dostignuće predstavljaju uzorkovanje i hemijske analize koje su obavljene na 14 lokacija (10 u Crnoj Gori i 4 u Albaniji) u skladu sa Okvirnom direktivom o vodama EU, nakon čega je uslijedila objava podataka u kojima su sumirani rezultati evaluacije rezultata i prioritizovani zagađivači otkriveni u uzorcima. Istraživačke aktivnosti na području Skadarskog jezera počele su u oktobru 2021. godine i trajale su do juna 2022. godine, a preliminarni rezultati su pokazali da u Skadarskom jezeru postoji koncentracija određenih hemikalija. Međutim, oni se ne smatraju opterećujućim i trenutno nemaju negativan uticaj na ekosistem, ali zaslužuju posebnu pažnju i redovno praćenje.

Liçeni i Shkodrës pa Ndotje Kimike-SOLUTION

Projekti u zbatua nga Qendra për Hulumtime Eko-Toksikologjike në Mal të Zi, Universiteti i Tiranës dhe Shoqata Qendra e Gjellbër nga Shqipëria. Vlera totale e projektit ishte 467,855.19 €, ndërsa granti i BE-së ishte 397,630.13 €. Projekti synonte të identifikonte pikat e “nxehta” të ndotjes në liqenin e Shkodrës dhe të ofronte një vlerësim të kimikateve të pranishme në ekosistemin ujor.

Në fillim të projektit, janë zhvilluar procedurat standarde të funksionimit dhe u bë prokurimi i pajisjeve për të dy vendet, përfshirë gaz kromatograf, mostrat pasive, 33 pajisje vendosjeje (pallaka plastike), 109 SPE disqe, kapëse të mostrave, pajisje të tjera për mostrim dhe kamerë. Kjo u mundësoi partnerëve të kryenin mostrimin dhe testimin, si dhe aktivitetet e ngritjes së kapaciteteve dhe trajnimin në vend të punës për stafin Universitetit të Tiranës nga ana e stafit të Qendrës për Hulumtime Eko-Toksikologjike në Mal të Zi. Gjitha këto, u shoqërua me ngjarje publike që synonin ndërgjegjësimin për ndotjen në zonën e synuar. Arritja kryesore ishte mostrimi dhe analizat kimike që u kryen në 14 lokacione (10 në Mal të Zi dhe 4 në Shqipëri) në përputhje me Direktivën Kuadër të BE-së për Ujërat, pas të cilave u bë Publikimi i të dhënave që përmbledhin vlerësimin e rezultateve dhe priorizimin e ndotësve të zbuluar në mostra. Konkretisht, aktivitetet kërkimore në zonën e liqenit të Shkodrës filluan në tetor të vitit 2021 dhe vazhduan deri në qershor të vitit 2022 dhe rezultatet paraprake treguan se ka një përqendrim të kimikateve të caktuara në liqenin e Shkodrës. Megjithatë, ato nuk konsiderohen si të rënda dhe aktualisht nuk kanë një efekt negativ në ekosistem, por sidoqoftë meritojnë vëmendje të veçantë dhe monitorim të rregullt.

Montenegro and Albania towards Zero Waste

The project was implemented by the Regional Development Agency for Bjelasica, Komovi and Prokletije, Zero Waste Montenegro and the Albanian Local Capacity Development Foundation. The total project value was €563,515.50, while the EU grant amounted to €478,988.18. The project aimed to reduce residual waste through waste reduction, reuse and recycling measures in the municipalities of Gusinje in Montenegro and Tropoje (Margegaj administrative unit) in Albania.

The project team organised a series of individual meetings with the local population, businesses, schools and utility companies of Margegaj and Gusinje, presenting the project, activities and outputs to be achieved. A platform for guiding local communities towards the approach of Zero Waste towns was created and a survey was conducted to evaluate the amounts of different types of waste disposed/recycled/reused on household and municipal levels. This was followed by an educational and awareness raising campaign on separation, reuse and recycling of waste. Composting bins were procured and delivered to the target group. Over 14,000 people were reached by awareness-raising activities through various communication tools. Furthermore, two pilot recycling and composting facilities have been set up, namely the Material Recovery Facility (MRF) in Gusinje, Montenegro, and the MRF and Municipal Composting Facility in Margegaj, Albania, which was followed by the purchase of a waste press machine and manual transporter. Based on the results of the waste analysis and with the help of experts from the Zero Waste Europe network, 5 and 10 years' plans with recommendations was drawn up in order to enable the municipalities to continue on the path to zero waste.

Crna Gora i Albanija prema nultoj stopi otpada

Projekat su realizovali Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije, Zero Waste Montenegro i Albanska fondacija za razvoj lokalnih kapaciteta. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 563.515,50 €, dok je vrijednost granta EU bila 478.988,18 €. Projekat je imao za cilj smanjenje rezidualnog otpada kroz mjere smanjenja otpada, ponovne upotrebe i reciklaže u opštinama Gusinje u Crnoj Gori i Tropoje (administrativna jedinica Margegaj) u Albaniji.

Projektni tim je organizovao niz individualnih sastanaka sa lokalnim stanovništvom, preduzećima, školama i komunalnim preduzećima iz Margegaja i Gusinja na kojima je predstavljen projekat, aktivnosti i rezultati koje treba postići. Stvorena je platforma za usmjeravanje lokalnih zajednica ka pristupu „Gradovi sa nultim otpadom“ i sprovedeno istraživanje za procjenu količina različitih vrsta otpada koji se odlaže/reciklira/ponovo koristi na nivou domaćinstava i opština. Nakon toga je uslijedila obrazovna kampanja i kampanja podizanja svijesti o odvajanju, ponovnoj upotrebi i reciklaži otpada. Kante za kompostiranje su nabavljene i isporučene ciljnoj grupi. Aktivnostima podizanja svijesti putem različitih komunikacionih alata dosegno je preko 14.000 ljudi, a postavljena su i dva pilot postrojenja za reciklažu i kompostiranje. Naime, u Gusinju u Crnoj Gori postavljeno je Postrojenje za reciklažu materijala (PRM), dok su u Margegaju, Albanija postavljeni Postrojenje za reciklažu materijala i Postrojenje za komunalno kompostiranje, te kupljena mašina za presovanje otpada i ručni transporter. Na osnovu rezultata analize otpada i uz pomoć eksperata iz mreže Zero Waste Europe, sačinjeni je petogodišnji i desetogodišnji Plan sa preporukama kako bi se opštinama omogućilo da nastave putem ka nultom otpadu.

Mali i Zi dhe Shqipëria drejt Zero Mbetjeve

Projekti u zbatua nga OJQ Agjencia e Zhvillimit Rajonal për Bjelasicë, Komovi dhe Bjeshkët e Nemuna, OJQ Zero Waste Mali i Zi dhe OJF Fondacioni Shqiptar i Zhvillimit të Kapaciteteve Lokale. Vlera totale e projektit ishte 563,515.50 €, kurse granti i BE-së ishte 478,988.18 €. Projekti synonte të reduktonte mbetjet nëpërmjet masave të reduktimit, ripërdorimit dhe riciklimit të mbetjeve në Komunën e Gucisë në Mal të Zi dhe në Bashkinë e Tropojës (njësia administrative Margegaj) në Shqipëri.

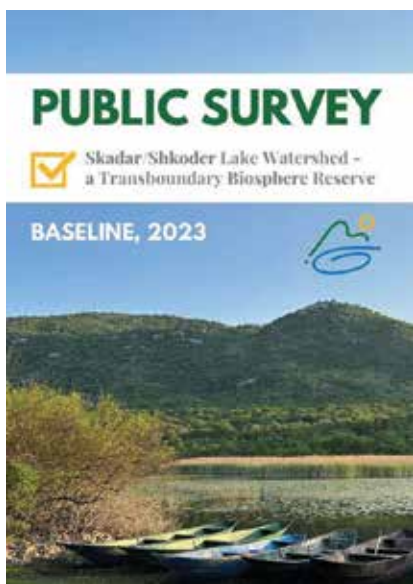
Ekipi i projektit organizoi një seri takimesh individuale me popullatën lokale, bizneset, shkollat dhe shoqëritë komunale të Margegajt dhe Gucisë duke prezantuar projektin, aktivitetet dhe rezultatet që do të arriheshin. Është krijuar një platformë për drejtimin e komuniteteve lokale drejt qyteteve Zero-Waste dhe është kryer një studim për të vlerësuar sasinë e llojeve të ndryshme të mbetjeve të depozituara/ricikluara/ripërdorura në nivel familjar dhe komunal. Pas kësaj, u zbatua një fushatë edukative dhe ndërgjegjësuere për ndarjen, ripërdorimin dhe riciklimin e mbetjeve. Kërkimet e kompostimit u prokuruan dhe iu dorëzuan grupit të synuar. Mbi 14,000 njerëz janë përfshirë në aktivitetet e rritjes së ndërgjegjësisë përmes mjeteve të ndryshme komunikimi dhe janë ngritur dy pilot objekte për riciklim dhe kompostim. Në Guci në Mal të Zi është ngritur objekti i riciklimit të materialeve, kurse në Margegaj në Shqipëri është ngritur objekti i riciklimit të materialeve dhe objekti për kompostim dhe njëkohësisht është prokuruar makina e shtypjes së mbeturinave dhe transportuesi manual. Po ashtu, është hartuar një plan urbanistik 5 dhe 10 vjeçar për t'u mundësuar komunave/bashkive të vazhdojnë rrugën drejt qyteteve me Zero Mbetje.

Skadar/Shkoder Lake Watershed – a Transboundary Biosphere

The project started in 2023 and is implemented by the Environmental Centre for Development, Education and Networking (EDEN center), Environment Programme – EnvPro, National Agency of Protected Areas in Albania and Public enterprise National Parks of Montenegro. The total project value is €453,096.00, while the EU grant amounts to €385,131.60. The project aims to foster collaborative designation of Lake Skadar Watershed (SLW) as a UNESCO Transboundary Biosphere Reserve (TBR).

The project partners are working together with a view to creating joint harmonised conditions for the nomination of the Lake Skadar Watershed as a UNESCO Transboundary Biosphere Reserve. At the same time, biodiversity goals and monitoring of the ecological status and threats within the potential UNESCO TBR will be improved. So far, a baseline public opinion survey was conducted with 355 respondents in the targeted area, several coordination meetings were held with government officials and key stakeholders. Also, the project organised the first joint workshop with 41 stakeholders from Albania and Montenegro. In the coming period, a Bilateral Agreement for the initiation of the intergovernmental UNESCO Man and Biosphere Programme between relevant ministries will be signed. Further capacity building activities and an awareness campaign on Biosphere Reserve are planned, as well as the drafting and submission of national and transboundary nomination forms to nominate SLW as an UNESCO TBR in the final phase of the project. In relation to protected area, the partners will perform the redesigning of the monitoring action plan, as well as a pilot restoration action for the habitat of *Pelophylax shqipericus* (sub-endemic frog species) and for allochthon invasive species spread control.

Sliv Skadarskog jezera – prekogranični rezervat biosfera

Projekat je započeo 2023. godine, a realizuju ga Ekološki centar za razvoj, edukaciju i umrežavanje (EDEN centar), Program zaštite životne sredine – EnvPro, Nacionalna agencija zaštićenih područja Albanije i Javno preduzeće Nacionalni parkovi Crne Gore. Ukupna vrijednost projekta je 453.096,00 €, dok EU grant iznosi 385.131,60 €. Projekat ima za cilj da podstakne zajedničko usklađivanje uslova za nominaciju sliva Skadarskog jezera za UNESCO-ov Prekogranični rezervat biosfere (PRB).

Projektni partneri rade zajedno u cilju stvaranja zajednički usaglašenih uslova za nominaciju sliva Skadarskog jezera za UNESCO-ov prekogranični rezervat biosfere, dok će u isto vrijeme biti poboljšani ciljevi biodiverziteta i praćenje ekološkog statusa i prijetnji u okviru potencijalnog UNESCO rezervata. Do sada je sprovedeno osnovno istraživanje javnog mnjenja sa 355 ispitanika u ciljanoj oblasti. Pored toga, održano je nekoliko koordinacionih sastanaka sa vladinim zvaničnicima i ključnim zainteresovanim stranama i organizovana prva zajednička radionica sa 41 učesnikom iz Albanije i Crne Gore. U narednom periodu biće potpisan bilateralni sporazum za pokretanje međuvladinog UNESCO programa „Čovjek i biosfera“ između nadležnih ministarstava. Planirane su dalje aktivnosti za izgradnju kapaciteta i podizanje svijesti o rezervatu biosfere, dok će u krajnjoj fazi projekta biti izrađeni i dostavljeni nacionalni i prekogranični obrasci za nominaciju sliva Skadarskog jezera. U vezi sa zaštićenim područjem, predviđen je redizajn akcionog plana monitoringa, kao i pilot akcija obnove staništa *Pelophylax shqipericus* (subendemske vrste žaba) i kontrole širenja alohtonih invazivnih vrsta.

Pellgu ujembledhës i Liqenit të Shkodrës si zonë Rezervë Biosferë Ndërkufitare

Projekti ka nisur në vitin 2023 dhe po zbatohet nga Qendra Mjedisore për Zhvillim, Edukim dhe Rrjetëzim (EDEN), Programi i Mjedisit – EnvPro, Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura në Shqipëri dhe Ndërmarrja Publike Parqet Kombëtare të Malit të Zi. Vlera totale e projektit është 453,096.00 €, kurse granti i BE-së është 385,131.60 €. Projekti synon të nxisë përcaktimin kushteve të përbashkëta për emërimin e Ujëmbledhësit të Liqenit të Shkodrës (SLW) si një Rezervat Ndërkufitar të Biosferës (RNB) të UNESCO-s.

Partnerët e projektit po punojnë së bashku me synimin për të krijuar një harmonizim të përbashkët të kushteve për emërimin e Ujëmbledhësit të Liqenit të Shkodrës për Rezervat Ndërkufitar të Biosferës së UNESCO-s, ndërsa në të njëjtën kohë do të përmirësohet biodiversiteti dhe monitorimi i statusit ekologjik dhe kërcënimeve brenda të këtij rezervatit potencial të UNESCO-së. Deri më tani, është kryer një anketë bazë e opinionit publik me 355 të anketuar në zonën e synuar. Gjithashtu, janë mbajtur disa takime koordinuese me zyrtarë qeveritarë dhe aktorë kryesorë dhe u organizua punësoria e parë e përbashkët me 41 palë të interesuara nga Shqipëria dhe Mali i Zi. Në periudhën e ardhshme do të nënshkruhet Marrëveshja Bilaterale për iniciimin e Programit ndërqeveritar “Njeriu dhe biosfera” të UNESCO-s ndërmjet ministrive përkatëse. Janë planifikuar aktivitete për ngritjen e kapaciteteve dhe do të vazhdohet fushata sensibilizuese për Rezervatin e Biosferës, kurse si në fazën e fundit të projektit do të hartohen dhe dorëzohen formularët kombëtarë dhe ndërkufitarë të nominimit të Ujëmbledhësit të Liqenit të Shkodrës. Në lidhje me zonën e mbrojtur, parashikohet ridizajnimi i planit veprues të monitorimit, si dhe një aksion pilot restaurues për habitatin e *Pelophylax shqipericus* (specie subendemike të bretkosave) dhe për kontrollin e përhapjes së specieve invazive alloktonike.

Building Smart Forests

The project started in 2023 and is implemented by the Foundation for Local Autonomy and Governance (FLAG), Municipality of Shkoder and Municipality of Bar. The total project value is €495,000.00, while the EU grant amounts to €420,750.00. The project aims to contribute to the improvement of protection and risk prevention management systems in the municipalities of Shkoder and Bar.

The main activities of the project will be the establishment a joint early Forest Fire Detection system, creation of an Operational plan for early Forest Fire Detection system and purchase and instalment of photovoltaic sensors for detecting fire at ab early stage, as well as surveillance drones. Representatives of municipalities of Shkodra and Bar, fire departments and firefighters, as well as representatives of Ministry of the Interior in Montenegro and Albania, volunteers and local population will be part of capacity building activities. The project also foresees the development of a joint plan for risk management for wildfires and fires and the development of standard operations procedures (SOPs) for responding to natural disasters in cross-border area. In order to include local communities, a voluntary based group of 20 locals from rural areas in the cross-border area for emergency response to natural disasters will be established and equipped with fire extinguishers, fire beaters and tools for protective fire-lighting. All of these activities will be followed by an awareness-raising campaign on citizens' involvement in wildfire prevention, emergency preparedness and response to natural disasters.

Izgradnja pametnih šuma

Projekat je započeo 2023. godine, a realizuju ga Fondacija za lokalnu autonomiju i upravu (FLAG), Opština Skadar i Opština Bar. Ukupna vrijednost projekta je 495.000,00 €, dok EU grant iznosi 420.750,00 €. Projekat ima za cilj da doprinese unapređenju zaštite i sistema upravljanja prevencijom rizika u opštinama Skadar i Bar.

Glavne aktivnosti projekta biće uspostavljanje zajedničkog sistema ranog otkrivanja šumskih požara, izrada Operativnog plana za sistem ranog otkrivanja šumskih požara i nabavka i ugradnja fotonaponskih senzora za otkrivanje požara u ranoj fazi, kao i dronova za nadzor. Predstavnici opština Skadar i Bar, vatrogasne službe i vatrogasci kao i predstavnici ministarstava unutrašnjih poslova Crne Gore i Albanije, volonteri i lokalno stanovništvo biće uključeni u aktivnosti za jačanje kapaciteta. Projekat takođe predviđa izradu zajedničkog plana za upravljanje rizikom od šumskih i ostalih požara i razvoj standardnih operativnih procedura (SOP) za reagovanje na prirodne katastrofe u prekograničnoj oblasti. U cilju uključivanja lokalnih zajednica osnovaće se volonterska grupa od 20 mještana ruralnih područja iz prekograničnog područja za hitno reagovanje na elementarne nepogode, a njeni članovi biće opremljeni aparatima za gašenje požara, mlatilima i alatima za zaštitno paljenje vatre. Sve ove aktivnosti pratiće kampanja podizanja svijesti o uključivanju građana u prevenciju šumskih požara, spremnost za vanredne situacije i odgovor na prirodne katastrofe.

Ndërtojme Pyje të Zgjuar

Projekti ka nisur në vitin 2023 dhe po zbatohet nga OJF Fondacioni për Autonomi dhe Qeverisje Vendore (FLAG), Bashkia Shkodër dhe komuna e Tivarit. Vlera totale e projektit është 495,000.00 €, kurse granti i BE-së është 420,750.00 €. Projekti synon të kontribuojë për përmirësimin e sistemeve të menaxhimit të mbrojtjes dhe parandalimit të rrezikut në Shkodër dhe Tivar.

Aktivitetet kryesore të projektit do të jenë ngritja e një sistemi të përbashkët të zbulimit të hershëm të zjarrit në pyje, krijimi i një plani operativ për sistemin e zbulimit të hershëm të zjarrit në pyje dhe blerja dhe instalimi i sensorëve fotovoltaike për zbulimin e zjarrit në fazën e hershme, si dhe prokurimi i dronëve për vëzhgim. Përfaqësues të Bashkisë së Shkodrës dhe komunes së Tivarit, zjarfikësve, si dhe përfaqësues të Ministrisë së Punëve të Brendshme të Malit të Zi dhe Shqipërisë, vullnetarë dhe popullsia lokale do të jenë pjesë e aktiviteteve për ngritjen e kapaciteteve. Projekti parashikon gjithashtu zhvillimin e një plani të përbashkët për menaxhimin e rrezikut nga zjarret dhe zhvillimin e procedurave standarde të operimit (PSO) për t'iu përgjigjur fatkeqësive natyrore në zonën ndërkufitare. Për përfshirjen e komuniteteve lokale, do të krijohet një sistem vullnetar prej 20 banorësh vendas nga zonat rurale ndërkufitare për reagim emergjent ndaj fatkeqësive natyrore dhe do të pajisen me aparate zjarri, rrahëse zjarri dhe mjete mbrojtëse nga zjarri. Të gjitha këto aktivitete do të shoqërohen me një fushatë ndërgjegjësuere për përfshirjen e qytetarëve në parandalimin e zjarreve, gatishmërinë emergjente dhe reagimin ndaj fatkeqësive natyrore.

Joint Environmental Protection Action – JEPA

The project started in 2023 and is implemented by the Municipality of Gusinje and Municipality of Puke. The total project value is €300,420.00, while the EU grant amounts to €255,357.00. The project aims to contribute to the improvement of waste management system and environmental protection in the target communities in Montenegro and Albania.

The project partners are working together in order to ensure capacity building for Utility Companies in the municipalities of Gusinje and Puke. So far, the project partners have procured two garbage collection vehicles, 13 garbage containers (5 pcs in Gusinje and 8 pcs in Puke delivered), 32 garbage bins and protective clothes for workers. Activities foreseen with the project also include an assessment of the actual waste management system, cross-border training sessions, data base development, cross-border visits among utility companies, school environmental action plans (EAPS) and competitions, awareness-raising and community actions, as well as the development of a website and smartphone platform. Moreover, the project will launch an initiative named 'Eco generations', which aims to create environmentally responsible citizens among school pupils through education and involve them in action and decision-making processes on environmental protection.

[KURIR](#)
[KURIR](#)
[KURIR](#)
[KURIR](#)
[KURIR](#)
[KURIR](#)

Kontakti:

+355 212 22427

JEPA

JOINT ENVIRONMENTAL PROTECTION ACTION

Zajednička akcija zaštite životne sredine – JEPA

Projekat je započeo 2023. godine, a realizuju ga Opštine Gusinje i Puka. Ukupna vrijednost projekta je 300.420,00 €, dok EU grant iznosi 255.357,00 €. Projekat ima za cilj da doprinese unapređenju sistema upravljanja otpadom i zaštiti životne sredine u ciljnim zajednicama u Crnoj Gori i Albaniji.

Projektni partneri rade zajedno kako bi osigurali unapređenje kapaciteta komunalnih preduzeća u opštinama Gusinje i Puke. Do sada su projektni partneri nabavili dva vozila za odvoz smeća, 13 kontejnera za otpad (isporučeno 5 komada opštini Gusinje i 8 komada opštini Puka), 32 kante za otpad i zaštitnu odjeću za radnike. Aktivnosti predviđene projektom uključuju i procjenu stvarnog sistema upravljanja otpadom, prekogranične obuke, razvoj baze podataka, prekogranične posjete među komunalnim preduzećima, školske ekološke akcione planove i takmičenja, podizanje svijesti i akcije zajednice kao i uspostavljanje internet stranice i platforme za pametne telefone. Takođe, biće pokrenuta i inicijativa „Eko generacije“, koja ima za cilj stvaranje ekološki odgovornih građana među učenicima kroz edukaciju i njihovo uključivanje u procese djelovanja i donošenja odluka o zaštiti životne sredine.

Aksioni i Përbashkët për Mbrojtjen e Mjedisit – JEPA

Projekti ka nisur në vitin 2023 dhe po zbatohet nga Komuna e Gucisë dhe Bashkia Pukë. Vlera totale e projektit është 300,420.00 €, ndërsa granti i BE-së është 255,357.00 €. Projekti synon të kontribuojë në përmirësimin e sistemit të menaxhimit të mbetjeve dhe mbrojtjen e mjedisit në komunitetet e synuara në Mal të Zi dhe Shqipëri.

Partnerët e projektit po punojnë së bashku për të siguruar ngritjen e kapaciteteve për ndërmarrjet e shërbimeve komunale në Guci dhe Pukë. Deri më tani, partnerët e projektit kanë blerë dy automjete për grumbullimin e mbetjeve, 13 kontejnerë (5 copë në Guci dhe 8 në Pukë), 32 kosha për mbetje dhe veshje mbrojtëse për punëtorët. Aktivitetet e parashikuara me projektin përfshijnë gjithashtu vlerësimin e sistemit aktual të menaxhimit të mbetjeve, trajnimet ndërkufitare, zhvillimin e bazës së të dhënave, vizitat ndërkufitare midis kompanive të shërbimeve komunale, planet e veprimit mjedisor dhe konkurset e shkollave (EAPS), ngritjen e ndërgjegjësimit dhe aktivitete brenda komunitetit, ngritjen e faqes së internetit dhe platformes për celularë. Gjithashtu, do inicohet nisma “Eko brezat” e cila synon që nga nxësësit e shkollave të formësojë qytetarë të përgjegjshëm ndaj mjedisit përmes edukimit dhe përfshirjes së tyre në proceset e veprimit dhe vendimmarrjes për mbrojtjen e mjedisit.

**Employment and social inclusion across the border
Results of the projects funded under Thematic priority 3**

**Zapošljavanje i socijalna inkluzija preko granice
Rezultati projekata finansiranih u okviru Tematskog
prioriteta 3**

**Punësimi dhe përfshirja sociale përtej kufirit
Rezultatet e projekteve të financuara sipas Prioritetit
Tematik 3**

The Feminine Side of Quality

The project was implemented by the Municipality Ulcinj, NGO MoGUL in Montenegro and Municipality of Mirdita and UET Centre in Albania. The total value of the project was €334,538.60, while the EU grant amounted to €284,357.81. The project aimed to contribute to the employability of women, especially those from the rural areas, by using agricultural potential of the two countries.

The project team organised a series of 12 training sessions for 50 unemployed women, focusing on various topics of the educational vocational programme, which also included computer and English courses. Moreover, 30 mentoring sessions were organised and two initiatives on cross-border trade were established. The project partners brought together unemployed women, rural community, representatives of hotels, restaurants, markets, local authorities and citizens through two promotional fairs that were organised in Ulcinj and Mirdite. The project also organised two study visits to agricultural producers, produced a cookbook with local recipes and organised one closing conference. Also, a permanent wooden stall was purchased and installed in Ulcinj. Additionally, the project enabled the registration of the Association of Women Producers and Entrepreneurs of Ulcinj.

Ženska strana kvaliteta

Projekat su sproveli Opština Ulcinj, NVO MoGUL u Crnoj Gori i Opština Mirdita i UET Centar u Albaniji. Ukupna vrijednost projekta bila je 334.538,6 €, dok je EU grant iznosio 284.357,81 €. Projekat je imao za cilj da doprinese zapošljivosti žena, posebno onih iz ruralnih područja, korišćenjem poljoprivrednih potencijala dvije zemlje.

Projektni tim je organizovao seriju od 12 obuka za 50 nezaposlenih žena, usmjerenih na različite teme obrazovnog stručnog programa, koje su uključivale i kurseve kompjutera i engleskog jezika. Osim toga, organizovano je 30 mentorskih sesija, kao i dvije inicijative o prekograničnoj trgovini. Projektni partneri okupili su nezaposlene žene, seosku zajednicu, predstavnike hotela, restorana, pijaca, lokalne vlasti i građane kroz dva promotivna sajma koja su organizovana u Ulcinju i Mirdite. U sklopu projekta su organizovane i dvije studijske posjete poljoprivrednim proizvođačima, izrađen je kuvar sa domaćim receptima i organizovana je završna konferencija. U Ulcinju je kupljena i postavljena stalna drvena tezga, te registrovano Udruženje žena proizvođača i preduzetnica Ulcinja.

“Pjesa Femërore” e Cilësisë

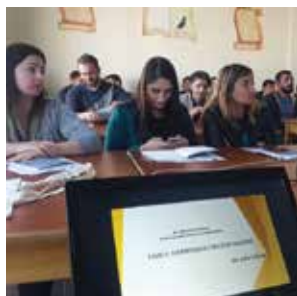
Projekti është zbatuar në Mal të Zi nga ana e Komunes së Ulqinit dhe OJQ Grupi i Monitorimit Ulqin (MogUL) dhe në anën shqipëtare nga bashkia e Mirditës dhe Qendra UET. Vlera totale e projektit ishte 334,538.60 €, kurse granti i BE-së ishte 284,357.81 €. Projekti kishte si synim të jepte kontribut për punësimin e grave, veçanërisht atyre nga zonat rurale, duke përdorur potencialin bujqësor të dy vendeve. Ekipi i projektit organizoi një seri prej 12 trajnimesh për 50 gra të papuna, të fokusuara në tema të ndryshme të programit arsimor profesional, që përfshinte edhe kurse kompjuterike dhe kurse të gjuhës angleze. Gjithashtu, janë organizuar 30 sesione mentorimi dhe janë themeluar dy iniciativa për tregtinë ndërkufitare. Partnerët e projektit mblodhën gratë e papuna, komunitetin rural, përfaqësues të hoteleve, restoranteve, tregjeve, autoriteteve lokale dhe qytetarë përmes dy panairove promovuese që u organizuan në Ulqin dhe Mirditë. Projekti organizoi gjithashtu dy vizita studimore tek prodhuesit bujqësorë, prodhoi një libër gatimi me receta lokale dhe organizoi një konferencë përmbyllëse. Në Ulqin është blerë dhe instaluar tezga prej druri dhe është regjistruar Shoqata e grave prodhuese dhe sipërmarrëse të Ulqinit.

Young Montenegrins and Albanians in Raspberry Crops

The project was implemented by the Municipality Petnjica, National Association of Berries Producers Montenegro, Petnjica High School, National Professional High School “Ndre Mjeda” and NGO COSPE Albania. The total value of the project was €271,138.00, while the EU grant amounted to €230,467.30. The project aimed to provide new ideas for economic and rural development in Montenegro and Albania in the agricultural sector and decrease unemployment rates on a local level through raspberry crops, equipment and training sessions.

The project activities included a series of tailor-made training sessions for 40 young persons. In particular, 68 workshops were held in Petnjica (Montenegro) and Bushat (Albania) on the production of raspberries. The key result of the project was the procurement of seedling material for trainees, now future raspberry farmers. Building on this, a total of 20 beneficiaries in Montenegro and 20 beneficiaries in Albania received assistance in setting up their own plantations. In addition, two experimental plantations for educational purposes were set up in Petnjica High School and National Professional High School “Ndre Mjeda”. A raspberry fair was organised in Montenegro, with active participation of the Albanian counterpart, while additional activities included training sessions on establishing start-ups and an extensive promotional campaign. As a final result, two associations of raspberry producers were established.

Mladi Crne Gore i Albanije u zasadima malina

Projekat su realizovali Opština Petnjica, Nacionalna asocijacija proizvođača jagodičastog voća Crne Gore, Srednja škola Petnjica, Nacionalna srednja stručna škola „Ndre Mjeda“ i NVO COSPE Albanija. Ukupna vrijednost projekta bila je 271.138,00 €, dok je EU grant iznosio 230.467,30 €. Projekat je imao za cilj da pruži nove ideje za ekonomski i ruralni razvoj u Crnoj Gori i Albaniji u sektoru poljoprivrede i smanji stopu nezaposlenosti na lokalnom nivou kroz dodjelu usjeva maline i opreme kao i omogućavanje obuke.

Projektne aktivnosti uključivale su seriju obuka za 40 mladih osoba. Naime, održano je 68 radionica u Petnjici (Crna Gora) i Bušatu (Albanija) o proizvodnji maline. Ključni rezultat projekta bila je nabavka rasadnog materijala za pripravnike, sada buduće proizvođače malina, a pomoć u podizanju zasada je dobilo ukupno 20 korisnika u Crnoj Gori i 20 korisnika u Albaniji. Pored toga, postavljene su dvije ogledne plantaže u obrazovne svrhe u Srednjoj školi Petnjica i Narodnoj stručnoj gimnaziji „Ndre Mjeda“. U Crnoj Gori je organizovan sajam malina, uz aktivno učešće albanskih kolega, sprovedene su obuke o osnivanju startapa i opsežna promotivna kampanja. Kao konačni rezultat osnovana su dva udruženja proizvođača maline.

Të Rinjtë Malazez dhe Shqiptarë në Kultivimin e Lule Mjedrës

Projekti u zbatua nga komuna e Petnicës, Shoqata Kombëtare e Prodhuesve të Manaferave nga Mali i Zi, Shkolla e Mesme Petnica, Shkolla e Mesme Profesionale Kombëtare “Ndre Mjeda” dhe OJQ COSPE nga Shqipëria. Vlera totale e projektit ishte 271,138.00 €, ndërsa granti i BE-së ishte 230,467.30 €. Projekti kishte si synim të ofronte ide të reja për zhvillimin ekonomik dhe rural në Mal të Zi dhe Shqipëri në sektorin e bujqësisë dhe uljen e nivelit të papunësisë në nivel lokal përmes kulturave të mjedrës, pajisjeve dhe trajnimeve.

Aktivitetet e projektit përfshinin një sërë trajnimesh të personalizuar për 40 të rinj. Përkatesisht, në Petnicë (Mali i Zi) dhe Bushat (Shqipëri) janë mbajtur 68 punëtori për prodhimin e mjedrës. Rezultati kryesor i projektit ishte prokurimi i fidanëve dhe materijaleve përkatëse për të trajnuarit, tashmë fermerë të mjedrës, ku gjithsej 20 përfitues në Mal të Zi dhe 20 përfitues në Shqipëri morën asistencë për ngritjen e plantacionit të tyre. Gjithashtu, u ngritën dy plantacione eksperimentale për qëllime edukative në Gjimnazin e Petnicës dhe në Shkollën e Mesme Profesionale Kombëtare “Ndre Mjeda”. Në Mal të Zi u organizua një panair i mjedrës me pjesëmarrjen aktive të homologëve shqiptarë, u zhvilluan trajnime për krijimin e start-up-eve dhe një fushatë të gjerë promovuese. Si rezultat përfundimtar u krijuan dy shoqata të prodhuesve të mjedrës.

Work4Youth

The project was implemented by NGO Partners Albania for Change and Development, Association for Democratic Prosperity – Zid and NGO Youth Intellectuals – Hope. The total value of the project was €357,751.29, while the EU grant amounted to €304,088.60. The project aimed to increase employment through support to youth in the cross-border area, through education and support in starting their own businesses.

The project partners organised 4 innovation boot camps on both sides of the border and a total of 7 information sessions with youth in order to prepare them for applying start-up project ideas. In addition, two research studies on entrepreneurship and outsourcing of jobs were published. Pitchings of business ideas were held in Podgorica and Shkoder. The key achievement of the project was the tailor-made individual training skills programme for developing innovative business ideas, which was offered to 16 winning ideas (8 in each country) that also received mentoring. All of this was followed by a promotional campaign in order to promote youth ideas, a cross-border forum of Future Cooperation that was organised in Shkoder, as well as the final conference in order to present key results and ideas.

Rad za omladinu – Work4Youth

Projekat su sproveli NVO Partneri Albanija za promjene i razvoj, Udruženje za demokratski prosperitet – Zid i NVO Mladi intelektualci – Hope. Ukupna vrijednost projekta bila je 357.751,29 €, dok je EU grant iznosio 304.088,60 €. Projekat je imao za cilj povećavanje zaposlenosti kroz podršku mladima u prekograničnom području, kroz obrazovanje i početnu podršku u pokretanju sopstvenog posla.

Projektni partneri su organizovali četiri inovativna obrazovna kampa s obje strane granice i ukupno sedam informativnih sesija sa mladima kako bi ih pripremili za primjenu start-up projektnih ideja. Osim toga, objavljena su i dva istraživanja o poduzetništvu i povjeravanju usluga (outsourcing). Predstavljanje poslovnih ideja održano je u Podgorici i Skadru. Ključno dostignuće projekta predstavlja prilagođeni individualni program obuke za vještine potrebne za razvoj inovativnih poslovnih ideja, koji je obezbijeđen za 16 pobjedničkih ideja (po 8 u svakoj zemlji) koje su dobile i mentorstvo. Sve ovo pratila je promotivna kampanja u cilju promocije ideja mladih, prekogranični forum buduće saradnje koji je organizovan u Skadru, kao i završna konferencija na kojoj su predstavljeni ključni rezultati i ideje.

Punë për të rinjtë – Work4Youth

Projekti u zbatua nga OJF Partnerët Shqipëtarë për Zhvillim dhe Ndryshim, OJQ Asocacioni për prosperitet dekomratik – ADP Zid dhe OJF Intelktualë të Rinj – Shpresa. Vlera totale e projektit ishte 357,751.29 €, ndërsa granti i BE-së ishte 304,088.60 €. Projekti kishte për qëllim rritjen e punësimit përmes mbështetjes për të rinjtë në zonën ndërkufitare, përmes edukimit dhe mbështetjes për fillimin e biznesit të tyre.

Partnerët e projektit organizuan katër kampe inovacioni në të dy anët e kufirit dhe gjithsej shtatë sesione informuese me të rinjtë për t'i përgatitur ata për aplikimin e start-up ideve dhe projekteve. Përveç kësaj, janë publikuar dy hulumtime mbi sipërmarrjen dhe kontraktimin e vendeve të punës. Prezantimi i ideve të biznesit u mbajtë në Podgoricë dhe Shkodër. Arritjet kryesore të projektit janë programet e trajnimeve individuale për zhvillimin e ideve inovative të biznesit që iu ofrua 16 ideve fituese (8 në secilin vend) që morën gjithashtu mentorim. Gjithashtu, është zbatuar një fushatë promovuese e ideve rinore, një forum ndërkufitar i “Bashkëpunimit të Ardhmërisë” që u organizua në Shkodër si dhe konferenca përfundimtare ku u prezantuan rezultatet dhe idetë kryesore.

A.C.C.E.N.T. – Accessibility, Civic Conscience, Employment for Persons with Disabilities, as a New TREND

The project was implemented by Caritas of Bar's Archdiocese Montenegro, Caritas Albania, NGO Project Hope from Albania and Association of Paraplegics Bar. The total value of the project was €442,645.09, while the EU grant amounted to €375,761.40. The project aimed to increase the employability of persons with disabilities through the development of their competences and professional skills and through increasing employment opportunities for persons with disabilities offered by potential employers.

The project organised four round tables on accessibility and employment of persons with disabilities. In addition, four curricula for professional employment of persons with disabilities as well as five curricula for employability (competences) were developed. Four training sessions for persons with disabilities were organised and one three-day workshop was held in Budva for future mentors, who provided continuous mentorship for persons with disabilities. Moreover, research on professions and competence needs and research about employment possibilities was also completed, four info sessions organised as well as two job fairs. The key results of the project were the organisation of 24 internships for persons with disabilities, supported with mentoring and the support of four self-employment initiatives managed by persons with disabilities.

A.C.C.E.N.T – Pristupačnost, građanska savjest, zapošljavanje osoba sa invaliditetom, kao novi trend

Projekat su realizovali Caritas Barske nadbiskupije Crne Gore, Caritas Albanije, NVO Project Hope iz Albanije i Udruženje paraplegičara Bara. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 442.645,09 €, dok je vrijednost granta EU bila 375.761,40 €. Projekat je imao za cilj povećanje zapošljivosti osoba sa invaliditetom kroz razvoj njihovih kompetencija i profesionalnih vještina i kroz povećanje mogućnosti zapošljavanja osoba sa invaliditetom koje nude potencijalni poslodavci.

Projekat je organizovao četiri okrugla stola o pristupačnosti i zapošljavanju osoba sa invaliditetom. Osim toga, izrađena su četiri nastavna plana i programa za profesionalno zapošljavanje osoba sa invaliditetom, kao i pet nastavnih planova i programa za zapošljivost (kompetencije). Organizovane su četiri obuke za osobe sa invaliditetom i jedna trodnevna radionica u Budvi za buduće mentore koji su obezbijedili kontinuirano mentorstvo za osobe sa invaliditetom. Osim toga, završeno je istraživanje o potrebama zanimanja i kompetencija i istraživanje mogućnosti zapošljavanja, organizovane četiri info sesije i dva sajma poslova. Ključni rezultati projekta bili su omogućavanje pripravničkog stažiranja za 24 osobe sa invaliditetom uz mentorstvo, kao i pružanje podrške za četiri inicijative za samozapošljavanje kojima su upravljale osobe sa invaliditetom.

A.C.C.E.N.T. – Akses, Ndërgjegjia Qytetare, Punësimi i personave me aftësi të kufizuara, si një Trend i ri

Projekti u zbatua nga Caritasi i Kryedioqezës së Tivarit në Mal të Zi, Caritas Albania, OJQ Project Hope nga Shqipëria dhe Shoqata e Paraplegjikëve të Tivarit. Vlera totale e projektit ishte 442,645,09 €, ndërsa granti i BE-së ishte 375,761,40 €. Projekti kishte për qëllim rritjen e punësueshmërisë së personave me aftësi të kufizuara nëpërmjet zhvillimit të kompetencave dhe aftësive të tyre profesionale dhe nëpërmjet rritjes së mundësive të punësimit për personat me aftësi të kufizuara të ofruara nga punëdhënësit potencial.

Projekti organizoi katër tryeza të rumbullakëta mbi aksesin dhe punësimin e personave me aftësi të kufizuara. Gjithashtu, janë zhvilluar katër planprograme për formimin profesional të personave me aftësi të kufizuara si dhe pesë kurrikula për punësim (kompetenca). Janë organizuar katër trajnime për personat me aftësi të kufizuara dhe një punëtori treditore është mbajtur në Budva për mentorët e ardhshëm që kanë ofruar mentorim të vazhdueshëm për personat me aftësi të kufizuara. Për më tepër, u realizuan hulumtime mbi profesionet, nevojat për kompetenca profesionale dhe mundësitë e punësimit që u pasuan me katër sesione informative dhe dy panire pune. Rezultatet kryesore të projektit ishin organizimi i 24 praktikave për persona me aftësi të kufizuara, përfshirë këtu edhe mentorimin, dhe mbështetja e katër nismave të vetëpunësimit të menaxhuara nga personat me aftësi të kufizuara.

Pathways to Career Development (PCD): Preparing Albanian and Montenegrin Youth for Career Opportunities in the Tourism Sector

The project was implemented by World Vision Albania, NGO New Horizon, “Bratstvo Jedinstvo” High School and Professional school “Hamdi Bushati”. The total value of the project was €442,645.09, while the EU grant amounted to €375,761.40. The project aimed to equip the youth in Shkoder and Ulcinj with capacities and resources to become ‘job-ready’ in the tourism sector, thus having higher chances for employment locally and regionally.

As part of the project, three soft skills training sessions for young people were organised on each side of the border, while youth employment labs were also set up in both countries within respective school premises. Moreover, a joint two-day training on “How to do a research” was organised for youth, three training sessions and three non-formal meetings were organised with students based on identified needs. A total of 20 job readiness (soft skills) training events were organised and research on job market demands in each of the targeted areas was carried out. As a key achievement of the project, 50 young people (33 females, 17 males) had the opportunity to do internships in various, hotel industry and other accompanying services in 26 local businesses engaged in tourism industry. Moreover, a joint two-day job fair event was held in Shkoder, followed by a joint two-day exchange visit with the participation of 95 students. The selected 50 young people had the opportunity to attend three professional VET courses. Throughout the project implementation, 10 new projects/business ideas have been developed and tested by youth in border areas.

Putevi razvoja karijere: Priprema mladih iz Albanije i Crne Gore za mogućnosti razvoja karijere u sektoru turizma

Projekat su implementirali World Vision Albania, NVO New Horizon, Srednja škola „Bratstvo Jedinstvo“ i Stručna škola „Hamdi Bushati“. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 442.645,09 €, dok je grant EU iznosio 375.761,40 €. Projekat je imao za cilj da osposobi mlade u Skadru i Ulcinju sa kapacitetima i resursima da postanu „spremni za posao“ u sektoru turizma i tako imaju veće šanse za zapošljavanje na lokalnom i regionalnom nivou.

U sklopu projekta organizovane su tri obuke na temu mekih vještina za mlade sa obje strane granice, dok su laboratorije za zapošljavanje mladih takođe uspostavljene u obje zemlje u okviru odgovarajućih školskih prostorija. Takođe, organizovana je zajednička dvodnevna obuka za mlade „Kako istraživati“, tri obuke i tri neformalna sastanka sa studentima na osnovu identifikovanih potreba. Organizovano je ukupno 20 obuka o spremnosti za posao (meke vještine) i urađeno istraživanje o zahtjevima tržišta rada u svakoj od ciljanih oblasti. Kao ključno dostignuće projekta, 50 mladih ljudi (33 žene i 17 muškaraca) imalo je priliku da odradi praksu u raznim, hotelijerskim i drugim pratećim uslugama u 26 lokalnih privrednih subjekata koji se bave turizmom. Osim toga, u Skadru je održan zajednički dvodnevni sajam zapošljavanja, nakon čega je uslijedila zajednička dvodnevna razmjena na kojoj je učestvovalo 95 studenata. Odabranih 50 mladih ljudi imalo je priliku da pohađa tri kursa za stručno osposobljavanje. Tokom implementacije projekta, mladi u pograničnim područjima razvili su i testirali 10 novih projekata/poslovnih ideja.

Rrugët e zhvillimit të karrierës: Përgatitja e të rinjve nga Shqipëria dhe Mali i Zi për mundësi karriere në sektorin e turizmit

Projekti u zbatua nga OJF World Vision Albania, OJQ Horizonti Ri, Shkolla e mesme “Vllazërim-Bashkim” nga Ulqini dhe Shkolla profesionale “Hamdi Bushati” nga Shqipëria. Vlera totale e projektit ishte 442,645,09 €, kurse granti i BE-së ishte 375,761,40 €. Projekti synonte të ngrisë kapacitetet e rinisë së Shkodrës dhe Ulqinit duke i bërë “gati për punë” në sektorin e turizmit dhe duke ngritur shansin e tyre për punësim në nivel lokal dhe rajonal.

Si pjesë e projektit u organizuan tre trajnime për aftësitë e buta në secilën anë të kufirit, kurse “Laboratorët e punësimit të të rinjve” u themeluan brenda ambienteve të shkollave partnere. Për më tepër, për të rinjtë u organizua një trajnim i përbashkët dyditor me temë “Si të bëjmë një hulumtim”, tre sesione trajnimi dhe tre takime joformale me studentë në bazë të nevojave të identifikuar. Është kryer një hulumtim gjithëpërfshirës mbi kërkesat e tregut të punës për të rinjtë në secilën nga fushat e synuara dhe në bazë të këtij hulumtimi janë organizuar gjithsej 20 trajnime për gatishmërinë për punë (aftësitë e buta). Ndër arritjet më kryesore të projektit përmenden: 50 të rinj (33 femra, 17 meshkuj) patën mundësinë të kryejnë praktikë në kompani të ndryshme hotelerie dhe shërbime të tjera shoqëruese në 26 biznese lokale të angazhuara në industrinë e turizmit. Gjithashtu, në Shkodër u zhvillua panairi i përbashkët dyditor i punës, pas së cilit u organizua një vizitë e përbashkët shkëmbimi dyditore me pjesëmarrjen e 95 studentëve. Për më tepër, 50 të rinjtë e përzgjedhur patën mundësinë të ndjekin tre kurse formimi profesional. Gjatë gjithë zbatimit të projektit, 10 projekte/ide të reja biznesi janë zhvilluar dhe testuar nga të rinjtë në zonat kufitare.

Skills for Sustainable Employment and Inclusive Economic Growth of Cross-Border Region of Albania and Montenegro

Skills for Jobs Albania – Montenegro

The project started in 2023 and is implemented by the Foundation Business Start Center Bar, Chamber of Economy of Montenegro and the Albanian Investment Development Agency. The total value of the project is €290,000.00, while the EU grant amounts to €246,500.00. The project aims to facilitate access to the labour market for young people and women in cross-border areas of Albania and Montenegro.

So far, the project partners brought together jobseekers including women in cross-border areas and business owners of the companies/employers through a conference that gathered 55 participants. The project partners signed memorandums of understanding with public institutions, NGO, media, educational institutions and private businesses that will support the programme and activities. Moreover, one mentor training session was organised and two job mentoring manuals have been produced. So far, two on the job training sessions have been organised with 28 participants and 23 businesses supporting those participants. In the coming period, workshops for business idea development and planning, finance, administration, marketing, networking and sales will be implemented. Also, individual mentoring for the development and support in fine-tuning of inclusive business plans of the training participants that will enable them apply for its financing or to attract potential investors from diaspora will be enabled. Moreover, durable and sustainable support for potential and existing employers in the cross-border region will be established. In addition, the identification and mobilisation of potential and existing local businesses in the cross-border area will be carried out in order to include them under a single cross-border brand. Finally, a platform will be developed for one-stop online marketing and a selling point of the local products and services, with a view to boosting local businesses and future employment prospects, as well as self-employment in the cross-border region.

Konferencija o mogućnostima zapošljavanja i trendovima na tržištu rada u prekograničnom području Albanije i Crne Gore

Vještine za održivo zapošljavanje i inkluzivni ekonomski rast prekograničnog područja Albanije i Crne Gore

Vještine za posao Albanija – Crna Gora

Projekat je započeo 2023. godine, a realizuju ga Fondacija Business Start Center Bar, Privredna komora Crne Gore i Albanska agencija za razvoj investicija. Ukupna vrijednost projekta je 290.000,00 €, dok EU grant iznosi 246.500,00 €. Projekat ima za cilj da olakša pristup tržištu rada mladim ljudima i ženama u prekograničnim područjima Albanije i Crne Gore.

Do sada su projektni partneri okupili osobe koje traže posao, uključujući i žene u prekograničnim područjima i vlasnike preduzeća/poslodavaca kroz konferenciju koja je okupila 55 učesnika. Partneri na projektu potpisali su memorandume o saradnji sa javnim institucijama, nevladinim organizacijama, medijima, obrazovnim ustanovama i privatnim preduzećima koji će podržati program i aktivnosti. Takođe, organizovana je jedna obuka za mentore i izrađena su dva priručnika za mentorstvo na poslu. Do sada su organizovane dvije obuke na radnom mjestu sa 28 učesnika i 23 preduzeća koja su pružala podršku tim učesnicima. U narednom periodu realizovaće se radionice za razvoj i planiranje poslovnih ideja, finansije, administraciju, marketing, umrežavanje i prodaju. Takođe, biće omogućeno individualno mentorstvo za izradu i podršku u finom prilagođavanju inkluzivnih biznis planova polaznika obuke koji će im omogućiti da se prijave za finansiranje ili privuku potencijalne investitore iz dijaspore. Pored toga, uspostaviće se trajna i održiva podrška potencijalnim i postojećim poslodavcima u prekograničnom regionu. Pored toga, biće izvršena identifikacija i mobilizacija potencijalnih i postojećih lokalnih preduzeća u prekograničnom području kako bi se oni uključili u jedinstveni prekogranični brend. Konačno, biće razvijena platforma za online marketing i prodaju lokalnih proizvoda i usluga na jednom mjestu u svrhu podsticanja lokalnog poslovanja i perspektiva budućeg zapošljavanja i samozapošljavanja u prekograničnoj regiji.

Funded by the European Union

Ministarstvo Privredne Komore Crne Gore
Albanska Agencija za Razvoj Investicija

MSB - B.S.C.

NUDIMO TI PODRŠKU U RAZVOJU POSLOVNE IDEJE

OBUKE

MENTORING

3.000 GRANT

„Vještine za posao Albanija - Crna Gora“

BSC AIDA

Aftësi për Punësim të Qëndrueshëm dhe Rritje Ekonomike Gjithëpërfshirëse të Rajonit Ndërkufitar të Shqipërisë dhe Malit të Zi – Aftësi për Punësim Shqipëri – Mal i Zi

Projekti filloi në vitin 2023 dhe po zbatohet nga Fondacioni Qendra e themelimit të biznesit nga Tivari, Oda Ekonomike e Malit të Zi dhe Agjensia Shqiptare për Investim dhe Zhvillim (AIDA). Vlera totale e projektit është 290,000.00 € ndërsa granti i BE-së është 246,500.00 €. Projekti synon të lehtësojë aksesin në tregun e punës për të rinjtë dhe gratë nga zonat ndërkufitare e Shqipërisë dhe Malit të Zi.

Deri më tani, partnerët e projektit mbledhën punëkërkuës, përfshirë edhe gra nga zona ndërkufitare që kërkojnë punësim dhe punëdhënës/pronarë të bizneseve përmes një konference që mbledhi 55 pjesëmarrës. Partnerët e projektit nënshkruan memorandume mirëkuptimi me institucionet publike, OJQ-të, mediat, institucionet arsimore dhe bizneset private që do të mbështesin programin dhe aktivitetet. Për më tepër, u organizua një trajnim për mentorët dhe u përgatitën dy manuale për mentorim në punë. Deri më tani janë organizuar dy sesione trajnimi në punë me 28 pjesëmarrës dhe me 23 biznese të cilët i mbështeten këto pjesëmarrës. Në periudhën e ardhshme do të realizohen punëtori për zhvillimin dhe planifikimin e ideve të biznesit, financat, administrimin, marketingun, rrjetëzimin dhe shitjen. Po ashtu do të ofrohet edhe mentorimi individual për zhvillimin dhe rregullimin e planeve gjithëpërfshirëse të biznesit të pjesëmarrësve të trajnimit me qëllim që të sigurojnë financimin e ideve të tyre. Për më tepër, do të krijohet një mbështetje e qëndrueshme për punëdhënësit potencialë dhe ekzistues në rajonin ndërkufitar. Përveç kësaj, do të bëhet identifikimi dhe mobilizimi i bizneseve lokale potenciale dhe ekzistuese në zonën ndërkufitare për t'i përfshirë ato nën një brend unik ndërkufitarë. Së fundi, do të zhvillohet një platformë për marketingun online që do të shërbejë si pikë fokale për shitjen e produkteve dhe shërbimeve vendore, me qëllim nxitjen e bizneseve lokale dhe perspektivave të punësimit dhe vetëpunësimit në të ardhmen në rajonin ndërkufitar.

No Borders for Work!

The project started in 2023 and is implemented by the Old Royal Capital Cetinje, NGO ProAct Hub, Institute for Sustainable Policies and Fushe Arrez Municipality. The total project value is €428,085.60 while the EU grant amounts to €359,500.00. The project aims to improve socially inclusive economic development of the border regions of Fushe Arrez, Malesi e Madhe and the area of Cetinje and Podgorica.

The first stage of the project has been completed, with partnership agreements and memorandums of understanding being signed between the project partners and chambers of commerce and employment agencies. Moreover, mapping and analysis of the status and the needs of the relevant business operators, public Institutions and NGOs within the targeted territory has been conducted. Meetings with 40 local businesses, three NGOs, and Agency for Business Development and Support were held in order to introduce the project and foreseen activities. A series of focus groups were organised for over 80 participants, involving discussions about the draft an Action Plan for employment and training curricula for vulnerable groups. Finally, a podcast station for entrepreneurs has been established and equipped in Cetinje. The project will offer the possibility for on-the-job training and opportunity for the development of innovative start-up business ideas and provision of mentoring and financial support for the best bussines ideas. Also, an awareness-raising campaign and policy influencing on labour and inclusive social business models will be conducted.

Posao bez granica!

Projekat je započeo 2023. godine, a sprovode ga Prijestonica Cetinje, NVO ProAct Hub, Institut za održive politike i opština Fushe Arez. Ukupna vrijednost projekta je 428.085,60 €, dok EU grant iznosi 359.500,00 €. Projekat ima za cilj unapređenje socijalno inkluzivnog ekonomskog razvoja pograničnih regiona Fushe Arez, Malesi e Madhe i područja Cetinja i Podgorice.

Prva faza projekta je završena i potpisani su partnerski sporazumi i memorandum o saradnji između partnera na projektu i privrednih komora i agencija za zapošljavanje. Takođe, izvršeno je mapiranje i analiza statusa i potreba relevantnih poslovnih subjekata, javnih institucija i NVO na ciljnoj teritoriji. Održani su sastanci sa 40 lokalnih preduzeća, tri nevladine organizacije i Agencijom za razvoj i podršku poslovanja u cilju upoznavanja sa projektom i predviđenim aktivnostima. Organizovan je niz fokus grupa za preko 80 učesnika na kojima se razgovaralo o nacrtu Akcionog plana za zapošljavanje i nastavnim planovima i programima obuke za ugrožene grupe. Konačno, osnovana je i opremljena Podcast stanica za preduzetnike na Cetinju. Projekat će ponuditi mogućnost obuke na radnom mjestu i priliku za razvoj inovativnih start-up poslovnih ideja i pružanje mentorske i finansijske podrške za najbolje poslovne ideje. Takođe, biće sprovedena kampanja podizanja svijesti i uticanja na politiku rada i inkluzivnog socijalnog poslovanja.

Pa Kufi për Punë!

Projekti filloi në vitin 2023 dhe po zbatohet nga Kryeqyteti i Vjetër Mbretëror i Cetinës, OJQ ProAct Hub, OJQ Instituti për Politika të Qëndrueshme dhe Bashkia Fushë Arrez. Vlera totale e projektit është 428,085.60 € ndërsa granti i BE-së është 359,500.00 €. Projekti synon të përmirësojë zhvillimin ekonomik gjithëpërfshirës social të rajoneve kufitare të Fushë Arrezit, Malësisë së Madhe dhe zonës së Cetinës dhe Podgoricës.

Faza e parë e projektit ka përfunduar dhe janë nënshkruar memorandumet e bashkëpunimit ndërmjet partnerëve të projektit dhe dhomave të tregtisë dhe industrisë dhe agjencive të punësimit. Për më tepër, u krye identifikimi dhe analiza e statusit dhe nevojave të operatorëve përkatës të biznesit, institucioneve publike dhe OJQ-ve brenda territorit të synuar. Për prezantimin e projektit dhe aktiviteteve të parashikuara janë mbajtur takime me 40 biznese vendore, tre OJQ dhe Agjencinë për Zhvillim dhe Përkrahje të Biznesit. U organizuan një sërë fokus grupesh për mbi 80 pjesëmarrës ku u diskutua drafti i Planit të Veprimit për punësimin dhe kurrikulat e trajnimit për grupet vulnerabël. Një stacion Podcast-i u pais dhe vendos në punë për t'i shërbyer sipërmarrësve të Cetinës dhe më gjërë. Projekti do të ofrojë mundësinë për trajnime në vendin e punës dhe mundësi për zhvillimin e ideve inovative të biznesit fillestar, si dhe ofrimin e mentorimit dhe mbështetjes financiare për biznes-idetë më të mira. Gjithashtu, do të zbatohet fushata ndërgjegjësimi dhe avokimi për politika të punësimit dhe modele të biznesit social gjithëpërfshirës.

Find out about IPA III

The Cross-Border Cooperation Programme Montenegro – Republic of Albania for 2021-2027 will be implemented through two thematic clusters (TC), including one thematic priority (TP) per each of these clusters. In particular, the Programme document envisages the thematic cluster *Greener and Improved resource efficiency*, under which thematic priority ***Environment protection, climate change adaptation and mitigation, risk prevention and management*** has been chosen as TP1 for this Programme and the thematic cluster *Improved business environment and competitiveness*, under which the thematic priority ***Tourism and cultural and natural heritage*** has been selected as TP 2 for this Programme.

The Programme area in Montenegro covers Andrijevica, Bar, Berane, Budva, Cetinje, Danilovgrad, Gusinje, Kolašin, Petnjica, Plav, Podgorica, Rožaje, Tuzi, Ulcinj and Zeta, while the programme territory in Albania includes Shkodër County, Lezhë County and Tropojë District.

The total budget of Programme is €13,790,000, while the EU contribution amounts to €11,900,000. The programme document for Cross-Border Cooperation Programme Montenegro – Republic of Albania for 2021-2027 can be downloaded by scanning the QR code below.

Cross-Border
Cooperation

Funded by
the European Union

Montenegro – Albania

Saznajte više o IPA III

IPA III Program prekogranične saradnje Crna Gora – Republika Albanija će se sprovoditi kroz dva tematska klastera, uključujući jedan tematski prioritet (TP) za svaki od ovih klastera. Naime, programskim dokumentom predviđen je tematski klaster **Zelenija i unaprijeđena efikasnost resursa**, u okviru kojeg je kao TP1 za ovaj Program izabran tematski prioritet *Zaštita životne sredine, prilagođavanje klimatskim promjenama i ublažavanje klimatskih promjena, sprečavanje i upravljanje rizikom* i tematski klaster **Unaprijeđeno poslovno okruženje i konkurentost**, pod kojim je tematski prioritet *Turizam i kulturno i prirodno nasljeđe* odabran kao TP 2 za ovaj program.

Programsku oblast u Crnoj Gori čine opštine Andrijevica, Bar, Berane, Budva, Cetinje, Danilovgrad, Gusinje, Kolašin, Petnjica, Plav, Podgorica, Rožaje, Tuzi, Ulcinj and Zeta, a u Albaniji Okrug Skadar, Okrug Lješ i Oblast Tropoja.

Ukupan budžet programa iznosi 13.790.000 eura, dok je doprinos EU 11.900.000 eura. Programski dokument Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Republika Albanija za period 2021-2027. godine možete preuzeti skeniranjem QR koda ispod.

Cross-Border
Cooperation

Funded by
the European Union

Montenegro – Albania

Zbuloni më shumë rreth IPA III

Programi i bashkëpunimit ndërkufitar Mali i Zi – Republika e Shqipërisë për 2021-2027 do të zbatohet përmes dy grupeve tematike duke përfshirë një prioritet tematik (TP) për secilin prej këtyre grupeve. Dokumenti i Programit parashikon grupin tematik Eficiência e përmirësuar dhe më e gjelbër e burimeve nga i cili ***Mbrojtja e mjedisit, përshtatja dhe zbutja e ndryshimeve klimatike, parandalimi dhe menaxhimi i rrezikut*** si TP1 për këtë Program dhe grupi tematik Përmirësimi i mjedisit të biznesit dhe konkurrueshmërisë sipas të cilit Prioriteti tematik ***Turizmi dhe trashëgimia kulturore dhe natyrore*** është përzgjedhur si TP 2 për këtë Program.

Zona e programit në Mal të Zi do të jetë: Andrijevice, Tivar, Berane, Budva, Cetinje, Danilovgrad, Guci, Kolashin, Petnjicë, Plavë, Podgoricë, Rozhaje, Tuz, Ulqin dhe Zetë dhe në Shqipëri: Qarku i Shkodrës, Qarku Lezhë dhe Rrethi Tropojë.

Buxheti i përgjithshëm i programit është 13,790,000 euro, ndërsa kontributi i BE-së është 11,900,000 euro. Dokumenti i programit për Programin e Bashkëpunimit Ndërkufitar Mali i Zi – Republika e Shqipërisë për 2021-2027 mund të shkarkohet duke skanuar kodin QR më poshtë.

Cross-Border
Cooperation

Funded by
the European Union

Montenegro – Albania

MNE-ALB

IPA CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMME
MONTENEGRO-ALBANIA 2014-2020